

แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราตามมาตรฐานการจัดการสวนป่า
อย่างยั่งยืนบ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

นางสาวสุภาวดี เกศสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

วิชาเอกการจัดการทรัพยากรเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Guidelines for Developing Rubber Plantation Management According
to Sustainable Forest Management Standards, Ban Plai Ram, Nathawi
Subdistrict, Nathawi District, Songkhla Province

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Resource Management School of
Agriculture and Cooperatives
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราตามมาตรฐานการ จัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืนบ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
ชื่อและนามสกุล	นางสาวสุภาวดี เกศสุวรรณ
แขนงวิชา / วิชาเอก	การจัดการทรัพยากรเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ 2. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ น้อยจินดา)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราตามมาตรฐานการจัดการสวนปาล์มอย่าง
ยั่งยืนบ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัย นางสาวสุภาวดี เกศสุวรรณ รหัสนักศึกษา 2649000102

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกรบ้านปลายรำ 2) ประเมินศักยภาพของเกษตรกรที่ปลูกยางพาราเพื่อเข้าสู่แนวทางการจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืนของเกษตรกร 3) จัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรชาวสวนยางพาราบ้านปลายรำ ที่ขึ้นทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทย จำนวน 137 คน กำหนดขนาดตามสูตรทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 110 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกผู้ให้ข้อมูลเจาะจงจากเจ้าหน้าที่การยางแห่งประเทศไทย สาขานาทวี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ราย และเกษตรกรชาวสวนยางพารา จำนวน 5 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกการประชุมกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร ส่วนใหญ่ปลูกยางพาราเชิงเขา ใช้พันธุ์ยาง RRIM 600 การกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารเคมี ผลผลิตที่จำหน่ายคือน้ำยางสด และเกษตรกรทุกรายจำหน่ายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลาง 2) การประเมินศักยภาพของเกษตรกร (1) ด้านความรู้ในหลักการจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืนทั้ง 10 หลักการพบว่า ส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 50 เกษตรกรไม่มีความรู้ (2) การประเมินศักยภาพด้านการปฏิบัติ พบว่า หลักการข้อ 1 ร้อยละ 63.0 ไม่ปฏิบัติเรื่องความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักต่างๆของ FSC หลักการข้อ 2 ร้อยละ 80.9 ไม่ปฏิบัติเรื่องสิทธิการถือครองการใช้ประโยชน์จากที่ดิน หลักการข้อ 4 ร้อยละ 64.0 ไม่ปฏิบัติเรื่องความสัมพันธ์ต่างๆกับชุมชน หลักการข้อ 5 ร้อยละ 53.0 ไม่ปฏิบัติเรื่องผลประโยชน์จากป่าไม้ หลักการข้อ 6 ร้อยละ 56.3 ไม่ปฏิบัติเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หลักการข้อ 7 ร้อยละ 85.5 ไม่ปฏิบัติเรื่องกำหนดหลักการเป็นลายลักษณ์อักษร หลักการข้อ 8 ร้อยละ 94.5 ไม่ปฏิบัติเรื่องการตรวจตรากำกับดูแลและประเมินผล หลักการข้อ 9 ร้อยละ 72.1 ไม่ปฏิบัติเรื่องการฟื้นฟูป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง และหลักการข้อ 10 ร้อยละ 73.6 ไม่ปฏิบัติเรื่องการวางแผนการจัดการพื้นที่ 3) แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน (1) ด้านการเรียนรู้ของเกษตรกรและคนรุ่นใหม่ให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น (2) ด้านการพัฒนาการผลิต มีแผนงานเพื่อการเข้าสู่มาตรฐานและมีการจัดการสวนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและการรับรองมาตรฐาน (3) ด้านการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ มีการถอดบทเรียนองค์ความรู้จากต้นแบบ สร้างสวนยางพาราต้นแบบ พัฒนาเกษตรกรให้มียุทธศาสตร์ความรู้ จัดการเอกสารสิทธิที่ดิน และมีการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา การจัดการสวนยางพารา การจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืน

Thesis title: “Guidelines for Developing Rubber Plantation Management According to Sustainable Forest Management Standards, Ban Plai Ram, Nathawi Subdistrict, Nathawi District, Songkhla Province”

Researcher: “Miss. SUPAWADEE KETSUWAN”; ID: “2649000102”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Resource Management)

Thesis advisors: (1) Assoc. Prof. Dr. Sujja Banchongsiri;; Academic year: 2023

Abstract

This research was aimed to 1) study on methods rubber plantation management of farmer 2) assess potential of farmers grow rubber for enter the guidelines sustainable forest management for farmers 3) Make guidelines for developing sustainable rubber plantation management.

This research is a mixed methods research. 1) Quantitative Research data, The study population in Ban Plyrum rubber plantation. There are 137 people registered with the rubber authority of Thailand. The size was determined according to the Taro Ya Mane formula, the error value was 0.05, resulting in a sample size of 110 people. The tools used was questionnaires, data were analyzed using descriptive statistic. 2) Qualitative research select specific informants from officials of the Rubber Authority of Thailand, Nathawee Branch, and related farmer promotion officials totaling 5 people and 5 rubber farmers. The tool used was a group meeting recording form. Qualitative data were analyzed by content analysis.

The results of the research found that 1) rubber plantation management of farmer most of them grow rubber in the hillsides, using the RRIM 600 rubber variety. pests control uses chemicals. the products sold is fresh latex. and every farmer sells their produce to middlemen. 2) Evaluation of farmers potential (1) Regarding knowledge of the 10 principles of sustainable forest management. It was found that the majority, more than 50 percent, of farmers do not have knowledge. (2) Evaluation of practical potential found that Principle 1: 63.0% do not comply with the consistency between the law and various principles of the FSC. Principle 2: 80.9% do not comply with the rights to ownership and use of land. Principle 4: 64.0% do not comply with the relationship with the community. Principles Item 5: 53.0 percent do not comply with forest benefits. Principle 6: 56.3 percent do not comply with environmental impacts. Principle 7: 85.5 percent do not practice setting principles in writing. Principle 8: 94.5 percent do not practice monitoring, supervision, and evaluation. Principle 9: 72.1 percent do not practice restoring forests with high conservation value. And principle 10: 73.6 percent do not practice area management planning. 3) Guidelines for developing sustainable rubber plantation management (1) Learning of farmers and the new generation to have knowledge about sustainable rubber plantation management. and exchange knowledge with other groups. (2) Production development There is a plan for reaching the standard. And the garden is managed with safety and certification in mind. (3) Promotion of officials Knowledge lessons are extracted from the prototype. Create a prototype rubber plantation Develop farmers to have knowledge Manage land rights documents and there is the preparation of organic fertilizer.

Keywords : Development Guidelines, Para Rubber Plantation Management, forest management, Sustainability

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. สัจจา บรรจงศิริ และ รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างซึ่งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือประสานงานให้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณหน่วยงานการยางแห่งประเทศไทย ที่อนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณเกษตรกรชาวสวนยางที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณกำลังใจจากเพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

นางสาวสุภาวดี เกศสุวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
บริบทบ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา.....	7
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสวนยางพารา.....	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืน.....	12
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพของเกษตรกร.....	20
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	21
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23

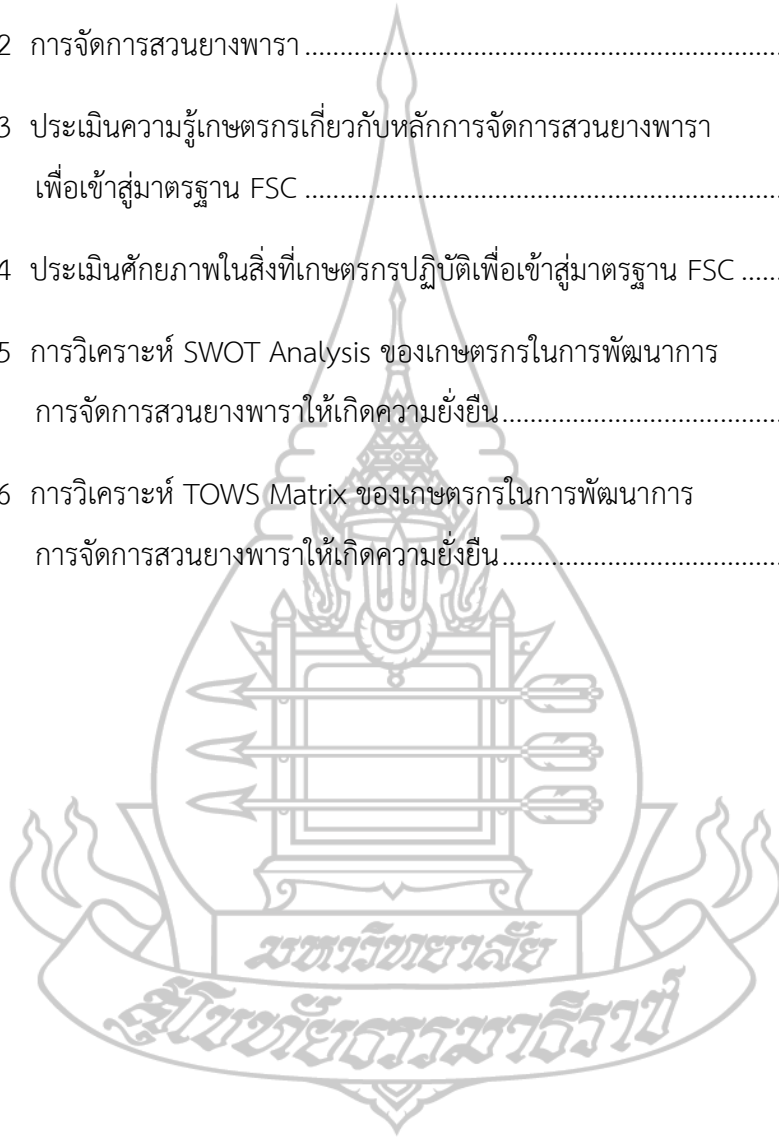
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	26
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
ตอนที่ 1 การจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร	31
ตอนที่ 2 การประเมินศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพารา	45
ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน	61
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
สรุปการวิจัย	69
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	87
ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ กยท. อำเภอนาทวี	88
ข แบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย	90
ประวัติผู้วิจัย	103

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล.....	31
ตารางที่ 4.2	การจัดการสวนยางพารา.....	37
ตารางที่ 4.3	ประเมินความรู้เกษตรกรเกี่ยวกับหลักการจัดการสวนยางพารา เพื่อเข้าสู่มาตรฐาน FSC	45
ตารางที่ 4.4	ประเมินศักยภาพในสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน FSC	55
ตารางที่ 4.5	การวิเคราะห์ SWOT Analysis ของเกษตรกรในการพัฒนาการ การจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืน.....	62
ตารางที่ 4.6	การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของเกษตรกรในการพัฒนาการ การจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืน.....	64

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ภาพที่ 1.2 สรุปรูปแบบแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน.....	81

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยพื้นที่ปลูกยางพาราส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ เนื่องจากภาคใต้เป็นภาคการเกษตรที่สำคัญ มีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสม เหมาะสำหรับการปลูกไม้เศรษฐกิจที่สำคัญหลายชนิด โดยเฉพาะยางพาราที่มีการปลูกมากกว่าภาคอื่นๆ เพราะมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ประกอบกับยางพาราเป็นพืชที่ปลูกและดูแลรักษาง่าย ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกยางพารา 14,388,272 ไร่ มีเนื้อที่กรีดยางได้ 12,496,982 ไร่ มีผลผลิต 2,902,026 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 59.72 ของผลผลิตทั้งหมดของประเทศไทย และมีผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 232 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

ปัจจุบันสถานการณ์ราคายางพารามีความผันผวน ส่งผลให้เกษตรกรเกิดความวิตกกังวล และประเทศผู้ซื้อยางและผลิตภัณฑ์จากยางพาราพยายามกดราคาให้ถูกลง โดยใช้ข้อกีดกันทางการค้าอื่นที่ไม่ใช่ภาษี เช่น การบุกรุกป่าเพื่อปลูกยางพารา การใช้สารเคมีที่ไม่ถูกต้อง และการตัดต้นยางที่ไม่ถูกวิธี โดยใช้การอ้างอิงมาตรฐาน Forest Stewardship Council (FSC) และ Program for the Endorsement of forest Certification (PEFC) (สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ, 2562) เป็นมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนในการต่อรองด้านราคา

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการจัดการเพื่อรักษาและส่งเสริมสภาพความสมบูรณ์ของสวนป่าเศรษฐกิจในระยะยาว (มณฑล จำเริญพุททกษ, 2558) ซึ่งตามหลักวิชาการ สวนยางพาราคือสวนป่าเศรษฐกิจ ที่มีการพัฒนาเป็นป่าสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ และสามารถกักเก็บคาร์บอนได้ดีกว่าป่าธรรมชาติทั่วไป (พงศา ชูแนม, 2560) อีกทั้งการจัดการสวนยางพารายังยึดหลักการจัดการของการจัดการสวนป่าตามมาตรฐานที่สำคัญ คือ ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและหลักเกณฑ์ FSC ต้องมีความชัดเจนเรื่องการถือครองที่ดิน มีหลักฐานถูกต้อง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ต้องใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมีการวางแผน ติดตาม และประเมินผลกระทบ

ในด้านต่างๆ อยู่เสมอ และต้องมีการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่สวนป่า โดยไม่กระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศ (พรรณี ตั้งใจสถาปัตยกรรม, 2560) และในอนาคตประชาชนจะตื่นตัวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นเรื่องเทคโนโลยี และผลผลิตจากสวนยางที่ไม่กระทบต่อความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการจัดการสวนยางพาราให้เป็นพื้นที่ที่มีความยั่งยืน

การจัดการสวนยางพาราเป็นการช่วยให้เกษตรกรเข้าสู่กระบวนการจัดการสวนยางตามมาตรฐานสากล เพื่อยกระดับรายได้และเพิ่มขีดความสามารถทั้งของตัวเกษตรกรเองและผลผลิตจากยางพารา นำมาซึ่งแผนการบริหารจัดการด้านต่างๆ การอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม ระบบการดำเนินงานทางวนวัฒนวิธี หลักการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากไม้ การพัฒนาบุคคล พัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน (องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้, 2563) โดยมุ่งเน้นความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สวนยาง การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์จากน้ำยางและไม้ยางพารา การเพิ่มช่องทางการขาย และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (การยางแห่งประเทศไทย, 2562)

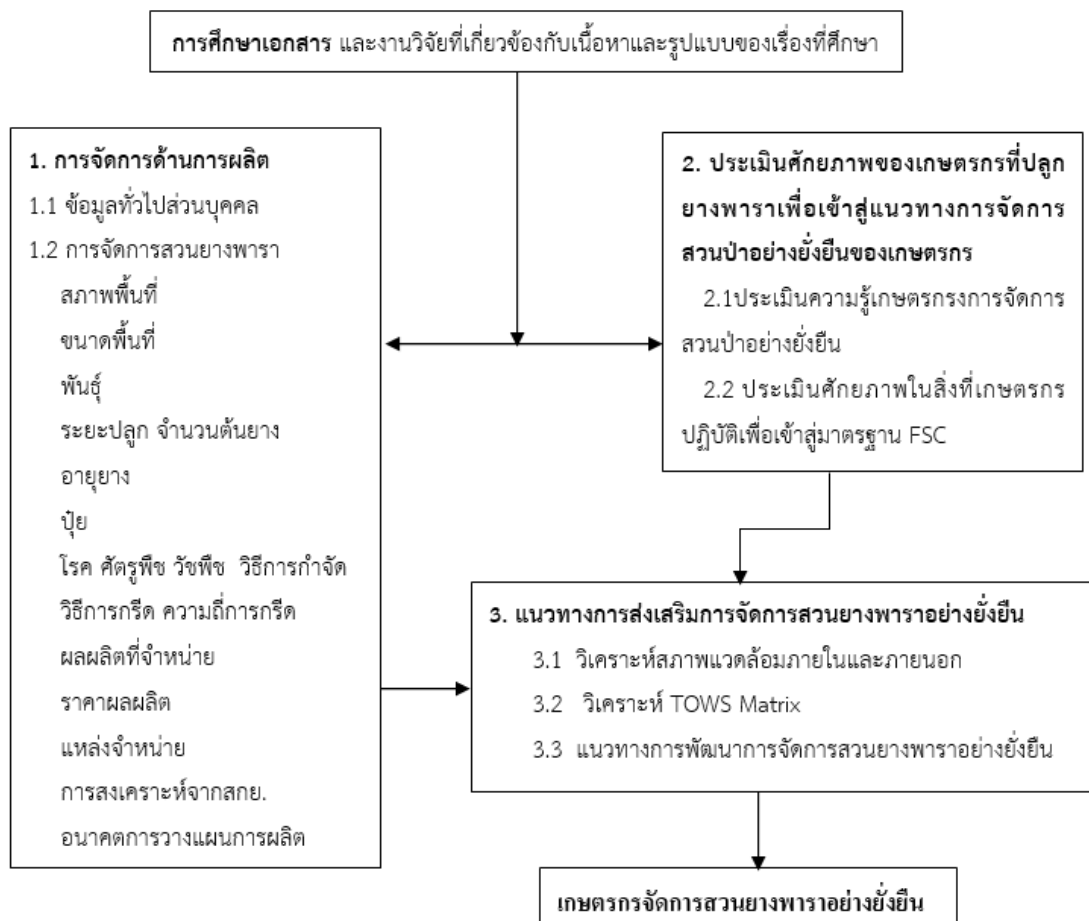
จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุดในภาคใต้ ซึ่งมีพื้นที่ปลูกยางพารา 2,224,165 ไร่ มีเนื้อที่กรีตได้ 1,872,299 ไร่ มีผลผลิต 437,226 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.07 ของผลผลิตทั้งหมดของภาคใต้ และมีผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 234 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) บ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก และเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกยางพารา โดยดินมีลักษณะทางกายภาพเหมาะสมต่อการปลูกยางพารา (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565) เพราะพื้นที่บ้านปลายรำเป็นพื้นที่ภูเขาเนินเขา และพื้นที่ราบ อีกทั้งมีลำธารไหลผ่านตลอดปี แต่เกษตรกรยังไม่ได้ให้ความสนใจในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนและยังไม่มีการขอรับรองสู่กระบวนการจัดการสวนยางตามมาตรฐานสากล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำยางพาราและผลิตภัณฑ์จากยางพาราในอนาคต

ดังนั้นการศึกษาแนวทางการพัฒนาให้เกษตรกรมีการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน จึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรชาวสวนยางพาราได้ดี เป็นการช่วยให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสม การศึกษาวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกรในพื้นที่บ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราเกิดการพัฒนาสวนยางให้เกิดความยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกรบ้านปลายรำ จังหวัดสงขลา
- 2.2 เพื่อประเมินศักยภาพของเกษตรกรที่ปลูกยางพาราเพื่อเข้าสู่แนวทางการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ของเกษตรกร จังหวัดสงขลา โดยศึกษาข้อมูลการผลิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ข้อมูลความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับหลักการจัดการสวนยางพาราเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน FSC และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกรอย่างยั่งยืน

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ เป็นการศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับการยางแห่งประเทศไทย มีที่ตั้งสวนยางอยู่หมู่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 137 คน

4.3 ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกรบ้านปลายรำ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ทำวิจัยตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566 โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน หมายถึง การบริหารจัดการพื้นที่สวนป่าให้เกิดความอุดมสมบูรณ์อย่างสูงสุด โดยใช้หลักการจัดการสวนป่าตามแนวทาง Forest Stewardship Council (FSC)

5.2 การจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน หมายถึง การบริหารจัดการพื้นที่สวนยางพาราหมู่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ให้เกิดความอุดมสมบูรณ์อย่างสูงสุด โดยใช้หลักการจัดการสวนป่าตามแนวทาง Forest Stewardship Council (FSC)

5.3 เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา หมายถึง เกษตรกรที่ทำการเกษตรโดยการเพาะปลูกยางพาราและขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับการยางแห่งประเทศไทย มีพื้นที่สวนยางพาราอยู่หมู่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

5.4 แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพารา หมายถึง ระเบียบการปฏิบัติในการบริหารจัดการพื้นที่สวนยางพาราหมู่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด โดยใช้หลักการพัฒนาการจัดการสวนป่าตามแนวทาง Forest Stewardship Council (FSC) เพื่อให้สวนยางพาราเกิดความยั่งยืน

5.5 วิธีการจัดการสวนยางพารา หมายถึง แนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่สวนยางพาราบ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัด เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดโดยใช้หลักการพัฒนาการจัดการสวนป่าตามแนวทาง Forest Stewardship Council (FSC)

5.6 ศักยภาพของเกษตรกรที่ปลูกยางพาราเพื่อเข้าสู่แนวทางการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน หมายถึง ความสามารถของเกษตรกรในการบริหารจัดการพื้นที่สวนยางพาราบ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา โดยใช้กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ให้เกิดความอุดมสมบูรณ์อย่างสูงสุด โดยใช้หลักการจัดการสวนป่าตามแนวทาง Forest Stewardship Council (FSC)

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ประโยชน์ต่อเกษตรกร

6.1.1 เกษตรกรมีองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืนตามมาตรฐานสากล

6.1.2 เกษตรกรมีแนวทางปฏิบัติในการจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืน โดยไม่กระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

6.1.3 เกษตรกรมีการบริหารจัดการพื้นที่สวนยางพาราเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด โดยใช้หลักการการจัดการสวนป่าตามแนวทาง Forest Stewardship Council (FSC) เพื่อให้สวนยางพาราเกิดความยั่งยืน

6.1.4 เกษตรกรสามารถนำแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนมาใช้เป็นข้อมูลให้กับผู้ที่สนใจได้นำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่สวนยางของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

6.2 ประโยชน์ต่อภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.2.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร สามารถนำแนวทางในการบริหารจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ไปใช้ส่งเสริมเกษตรกรชาวสวนยางรายอื่นๆในประเทศไทยให้ผ่านมาตรฐานสากลได้

6.2.2 ภาครัฐ และภาคเอกชน สามารถนำแนวทางในการบริหารจัดการสวนยางพาราตามแนวทาง Forest Stewardship Council (FSC) ไปใช้วางแผนการดำเนินงาน และสนับสนุนเกษตรกรในการดำเนินการพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสินค้าที่มีการจัดการที่ผ่านมาตรฐานและยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ของเกษตรกร จังหวัดสงขลา เพื่อกำหนดแนวความคิด หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์การศึกษา และนำมาประกอบกับแนวความคิดในการศึกษา ได้แก่

1. บริบทบ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสวนยางพารา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืน
4. แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของเกษตรกร
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทบ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

จากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทบ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ที่เกี่ยวข้องกับการทำสวนยางพารา ได้ข้อมูลดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไป

บ้านปลายรำ ต.นาทวี อ.นาทวี จ.สงขลา เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบประจำปี 2563 และได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านเข้มแข็ง “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” (หมู่บ้านอยู่เย็น) ประจำปี 2564 (สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา, 2564)

1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต บ้านปลายรำ ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

- ทิศเหนือ จดเขตหมู่ 10 บ้านวังใหญ่ ต.นาทวี อ.นาทวี จ.สงขลา
- ทิศใต้ จดเขตหมู่ 5 บ้านว่าหล้ง ต.นาทวี อ.นาทวี จ.สงขลา
- ทิศตะวันตก จดเขตหมู่ 16 บ้านคลองพน ต.นาทวี อ.นาทวี จ.สงขลา

- ทิศตะวันออก จดเขตหมู่ 4 บ้านท่าประดู่ ต.นาทวิ อ.นาทวิ จ.สงขลา (ชานน แก้วหนู, 25)

1.1.2 เนื้อที่ มีเนื้อที่ทั้งหมด จำนวน 9 ตารางกิโลเมตร หรือมีเนื้อที่จำนวน 5,625 ไร่ (ชานน แก้วหนู, 2567)

1.1.3 ภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศของบ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวิ อำเภอนาทวิ จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ราบเชิงเขา (ชานน แก้วหนู, 2567)

1.1.4 ลักษณะดิน พื้นที่บ้านปลายรำ ต.นาทวิ อ.นาทวิ จ.สงขลา เป็นพื้นที่ที่มีดินร่วนหยาบลึก เนื้อดินจะเป็นดินทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง และดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ค่าPHความเป็นกรดจะอยู่ที่ 4.5-6.0 ระดับของดินจะอยู่ที่ระดับ S1 เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกยางพารา (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565)

1.1.5 ทรัพยากรน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีคลองไหลผ่านตลอดทั้งปี โดยมีการทำฝายชะลอน้ำและมีแหล่งเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการทำการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ , 2563)

1.1.6 ฝน เป็นพื้นที่ที่มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี โดยเฉพาะตั้งแต่เดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนธันวาคม ส่วนเดือนมกราคมปริมาณฝนจะลดลงจนถึงช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนจะเป็นช่วงที่มีฝนน้อย (กรมอุตุนิยมวิทยา , 2566)

1.2 ลักษณะทางชีวภาพ

1.2.1 พันธุ์ เกษตรกรบ้านปลายรำ ต.นาทวิ อ.นาทวิ จ.สงขลา ส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ยาง RRIM 600 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกเนื่องจากเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตน้ำยางสูงและทนทานต่อการกรีดได้ดีมากกว่าพันธุ์อื่น (ณฤทธิ์ คชรัตน์, 2559) รองลงมาเป็นพันธุ์ สงขลา 36 เป็นพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตดีทั้งในระหว่างก่อนเปิดกรีดและระหว่างการเปิดกรีดน้ำยาง (กรมวิชาการเกษตร, 2564) และพันธุ์ PB260 และ BPM24 เป็นพันธุ์ที่ปลูกค่อนข้างน้อยเนื่องจาก เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรคได้ปานกลางและไม่สามารถกรีดได้ดีเพราะทำให้เปลือกของยางพาราแห้งมาก (กรมวิชาการเกษตร, 2564)

1.2.2 ระบบการปลูก

1) **การเตรียมดิน** ไถพรวนหน้าดินอย่างน้อย 2 ครั้ง พร้อมทั้งเก็บเศษไม้เศษวัชพืชออกจากพื้นที่ เพื่อปรับสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา ซึ่งพื้นที่บ้านปลายรำเป็นพื้นที่ราบเชิงเขา ต้องวางแผนการปลูกเป็นขั้นบันได (การยางแห่งประเทศไทย, 2560)

2) **วิธีการปลูก** พื้นที่หมู่บ้านปลายรำเป็นที่ราบเชิงเขากว้างแนวการปลูกควรวางแผนให้กว้างทางน้ำไหลเพื่อลดการชะล้างของหน้าดินและไม่ปลูกยางผ่านทิศทางลมระยะการ

ปลูกยางเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ระยะการปลูก 2.5x7 เมตร การขุดหลุมปลูกยางควรมีขนาด 50x50x50 เซนติเมตร ควรเลือกยางชำถุง 1-2 ฉัตรและใช้มีดเขี่ยดินออกนำไปวางในหลุมกลบดินให้แน่นโดยให้ดินบริเวณโคนต้นสูงกว่าเพื่อไม่ให้น้ำขังในหลุมปลูก และควรปักไม้กั้นลมเพื่อป้องกันการหักของต้นยาง (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2560)

3) *การใส่ปุ๋ย* ก่อนการปลูกยางต้องใช้ปุ๋ยหินฟอสเฟตคลุกกับดิน 150 กรัม และปุ๋ยอินทรีย์ 5 กิโลกรัม รองกันหลุม เมื่อยางอายุ 6 เดือนใส่ปุ๋ย สูตร 20-8-20 กระจายรอบต้นยางเป็นวงกลมเพื่อบำรุงต้นยางและควรมีการปราบวัชพืชอยู่เสมอ (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2560)

4) *การกรีดยาง* ต้นยางเริ่มเปิดกรีดได้ต้องมีขนาดลำต้นไม่ต่ำกว่า 50 เซนติเมตร ความสูง 150 เซนติเมตร กรีดให้ลึกใกล้เนื้อไม้มากที่สุดและหยุดกรีดในช่วงยางผลัดใบจนใบที่ผลิใหม่เป็นใบแก่ (การยางแห่งประเทศไทย, 2560) โดยเกษตรกรบ้านปลายรำจะใช้วิธีการกรีดจากการนับอายุยางพารา ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรจะเริ่มกรีดเมื่อยางอายุ 4 ปีขึ้นไป และจะใช้การกรีด 4 วันเว้น 1 วัน (ชานน แก้วหนู, 2567)

5) *การตลาด* ราคากลางหน้าโรงงานรับซื้อน้ำยางของจังหวัดสงขลา ราคาน้ำยางสด 69.25 บาท/กิโลกรัม และยางก้อน ราคา 53.69 บาท/กิโลกรัม (สำนักงานตลาดกลางยางพารา จังหวัดสงขลา, 2567) โดยเกษตรกรชาวสวนยางพาราบ้านปลายรำ ส่วนใหญ่ขายผลผลิตยางพาราให้กับพ่อค้าคนกลาง มีการกดราคาจากหน้าโรงงานในราคาน้ำยางสดและยางก้อนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ซึ่งราคาน้ำยางสดที่เกษตรกรขายให้พ่อค้าคนกลางในราคา 56 บาท/กิโลกรัม และยางก้อนในราคา 27 บาท/กิโลกรัม (ชานน แก้วหนู, 2567)

1.3 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจบ้านปลายรำ ขึ้นอยู่กับการเกษตรกรรม โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมการทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ รองลงมาจะประกอบอาชีพรับจ้าง และค้าขาย

1.4 การส่งเสริมของหน่วยงาน

1.4.1 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 สงขลา ร่วมกับหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ สข.2 (นาทวี) มีการฝึกอบรมให้ความรู้เครือข่ายความร่วมมือในการควบคุมไฟป่าบ้านปลายรำ ต.นาทวี อ.นาทวี จ.สงขลา (สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 สงขลา, 2566)

1.4.2 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เข้ามาให้ความรู้และพัฒนาพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบ โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ทฤษฎีใหม่รูปแบบ “โคก หนองนา โมเดล” ณ บ้านปลายรำ ม.11 ต.นาทวี อ.นาทวี จ.สงขลา (สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอ นาทวี จังหวัดสงขลา, 2564)

1.4.3 สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา มีการส่งเสริมและพัฒนาการทำเครื่องแกงให้กับประชาชนกลุ่มสตรี/แม่บ้าน/ผู้สูงอายุในหมู่บ้านปลายรำ ต.นาทวี อ.นาทวี จ.สงขลา (สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา, 2563)

1.4.4 การประปาส่วนภูมิภาค สาขานาทวี ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ มีการพัฒนาจัดทำฝายชะลอน้ำในโครงการจิตอาสาเราทำดีด้วยหัวใจ ณ สำนักสงฆ์บ้านปลายรำ ต.นาทวี อ.นาทวี จ.สงขลา (การประปาส่วนภูมิภาค สาขานาทวี ,2562)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสวนยางพารา

แนวคิดการจัดการสวนยางพารา เป็นแนวคิดที่สำคัญที่เกษตรกรควรศึกษาในด้านกระบวนการจัดการสวนยางพารา หลักการจัดการสวนยางพารา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความสำคัญของการจัดการสวนยางพารา

อัทธ์ พิศาลวานิช (2559) อธิบายว่า ยางพาราเป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจสำคัญที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งพื้นที่ปลูกยางส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ เนื่องจากภาคใต้เป็นภาคการเกษตรที่สำคัญ มีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสม ประกอบกับยางพาราเป็นพืชที่ปลูกและดูแลรักษาง่าย ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกยางพารา 14,388,272 ไร่ มีเนื้อที่กรีดยางได้ 12,496,982 ไร่ มีผลผลิต 2,902,026 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 59.72 ของผลผลิตทั้งหมดของประเทศไทย และมีผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 232 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุดในภาคใต้ ซึ่งมีพื้นที่ปลูกยางพารา 2,224,165 ไร่ มีเนื้อที่กรีดยางได้ 1,872,299 ไร่ มีผลผลิต 437,226 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 15.07 ของผลผลิตทั้งหมดของภาคใต้ และมีผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 234 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) ซึ่งจังหวัดสงขลาเป็นแหล่งผลิตยางพาราและแปรรูปยางพาราที่สำคัญของประเทศ เกษตรกรในจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิตยางพาราอย่างต่อเนื่อง และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายเดิมที่มีการปลูกยางพาราอย่างยาวนาน นอกจากนี้จังหวัดสงขลาเป็นที่ตั้งของส่วนราชการที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาด้านยางพารา เช่น ศูนย์วิจัยยางสงขลา และสถาบันการศึกษาที่ให้ความสนับสนุนการวิจัยด้านยางพาราอีกด้วย (กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)

จังหวัดสงขลาอำเภอที่มีการปลูกยางพารามากที่สุด คือ อำเภอสะเดา 435,961 ไร่ มีผลผลิตรวมมากที่สุด 88,957 ตัน รองลงมาคือ อำเภอนาทวี 317,226 ไร่ มีผลผลิตรวม 61,028 ตัน และอำเภอสะบ้าย้อย 298,680 ไร่ มีผลผลิตรวม 57,335 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

2.2 กระบวนการจัดการสวนยางพารา

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2560) อธิบายถึง กระบวนการจัดการสวนยางให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนว่า

- 1) ไม่ปลูกสร้างสวนยางรุกล้ำพื้นที่ป่า หรือ ต้นน้ำลำธาร
- 2) เลือกใช้พันธุ์ยางที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร
- 3) ใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- 4) ใช้ปุ๋ยเคมีและสารป้องกันกำจัดวัชพืช/ศัตรูพืช เท่าที่จำเป็นตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร
- 5) เลือกใช้วิธีอนุรักษ์ดิน และน้ำ อย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น การปลูกตามแนวระดับ และทำขั้นบันได การปลูกพืชคลุมดิน การปลูกหญ้าแฝก เป็นต้น
- 6) จัดทำแนวป้องกันไฟให้เหมาะสม ก่อนถึงฤดูแล้ง
- 7) หากพื้นที่ติดลำธาร ควรเว้นพื้นที่ไว้ข้างละไม่น้อยกว่า 3 เมตร สำหรับลำธารที่มีน้ำไหลตลอดปี และไม่น้อยกว่า 1 เมตรสำหรับบริเวณที่มีน้ำไหลในช่วงฤดูฝน เพื่อคงไว้ซึ่งพืชธรรมชาติ
- 8) กรีดยางเมื่อต้นยางได้ขนาดและปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

2.3 หลักการจัดการสวนยางพารา

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2560) อธิบายถึง การจัดการสวนยางพาราตามหลักปฏิบัติการจัดการสวนยาง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีวิธีการจัดการสวนยางพาราอย่างถูกวิธี มีต้นทุนต่ำ เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกสร้างสวนยางให้ประสบความสำเร็จ สร้างความยั่งยืน ทั้งด้านรายได้ ด้านสังคม และสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นต่อไป โดยมีการปฏิบัติดังนี้

การเตรียมพื้นที่ปลูกยาง เตรียมพื้นที่ กำจัดวัชพืช และกำหนดแนวปลูกตามแนวตะวันออก-ตะวันตก สำหรับพื้นที่ลาดเอียงจะต้องวางแผนปลูกตามแนวระดับ และจัดทำขานเฉพาะ

ต้นหรือชั้นบันได ทำการขุดหลุมปลูกยางโดยให้หลุมกว้าง 50 ซม. ยาว 50 ซม. ลึก 50 ซม. ทำทางระบายน้ำตามความจำเป็น (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง , 2560)

การปลูกยางและการบำรุงรักษา (เริ่มตั้งแต่ปลูกยาง ถึงยางอายุ 6 เดือน) การปลูกยางลงในหลุมปลูก ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์หลุมละ 5 กก. รองกันหลุมร่วมกับปุ๋ยหินฟอสเฟต และกลบดินพูนขึ้นเพื่อไม่ให้ น้ำขังแฉะโคนต้นยาง และอาจจะทำรั้วตามความจำเป็น โดยหมั่นตัดแต่งกิ่งแขนงที่แตกออก และใส่ปุ๋ยบำรุงสูตร 20-8-20 กระจายรอบต้นยางเป็นวงกลมภายในบริเวณทรงพุ่มแล้วคราดกลบ และทุกครั้งก่อนใส่ปุ๋ยบำรุงต้องปราบวัชพืชก่อน (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง , 2560)

การดูแลบำรุงรักษา ภายหลังจากตัดแต่งกิ่งแขนงให้ชิดลำต้น และใส่ปุ๋ยบำรุงสูตร 20-8-20 โดยวิธีหว่านรอบต้นหรือโรยเป็นแถบ 2 ข้างต้นยางบริเวณพุ่มใบ แล้วคราดกลบ สำหรับพื้นที่ลาดเอียงใส่ปุ๋ยโดยวิธีการขุดหลุม 2 หลุม บริเวณทรงพุ่มแล้วกลบ เพื่อลดการชะล้าง และทุกครั้งก่อนการใส่ปุ๋ยบำรุง ต้องปราบวัชพืชให้เรียบร้อยก่อน (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง , 2560)

การจัดการสวนยางพาราเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถจัดการสวนยางให้เป็นไปตามหลักปฏิบัติและมีการวางแผนอย่างเป็นระบบทั้งด้านการผลิต การดูแล และด้านงบประมาณในการลงทุน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

แนวคิดการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เป็นแนวคิดที่สำคัญอีกแนวคิดที่เกษตรกรควรเรียนรู้และศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องหลักการจัดการสวนป่าตามมาตรฐาน FSC ประโยชน์จากการรับรองมาตรฐานทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความเป็นมาของการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

การยางแห่งประเทศไทย (2559) อธิบายถึง ความเป็นมาของการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนว่า เป็นความร่วมมือจากองค์กรเอกชนที่ก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มต่างๆทั่วโลก เช่น กลุ่มนักอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ผู้ค้าไม้ ผู้ผลิตสินค้าจากไม้ และกลุ่มชนพื้นเมือง โดยมีองค์กรที่ได้รับความเชื่อถือเป็นผู้ให้การรับรอง ประกอบกับการจัดทำมาตรฐาน โดยใช้การอ้างอิงมาตรฐาน Forest

Stewardship Council (FSC) และ Program for the Endorsement of forest Certification Scheme (PEFC) (สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ, 2562) ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการรับประกันว่าไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ที่ได้ เป็นไม้ที่ไม้ได้มาจากป่าธรรมชาติ แต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากป่าปลูกที่มีการจัดการป่าไม้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

3.2 ระบบรับรองมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

3.2.1 มาตรฐาน FSC

พิศมัย จันทุมมา (2564) อธิบายว่า FSC หรือ Forest Stewardship Council เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการจัดการป่าไม้ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม รวมทั้งผลตอบแทนที่ดีต่อภาคสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นถึงการจัดการป่าไม้ที่ดีและมีเป้าหมายที่จะประเมินรวมทั้งมีการแต่งตั้งผู้รับรอง (Certifier) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนามาตรฐานระดับชาติสำหรับการจัดการป่าไม้

สำนักงานที่ปรึกษาเกษตรต่างประเทศ (2564) อธิบายว่า Forest Stewardship Council (FSC) คือ องค์กรอิสระเกี่ยวกับมาตรฐานการรับรองป่าไม้ที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1993 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองบอนด์ ประเทศเยอรมนี FSC เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของกลุ่มต่างๆจากทั่วโลก การรับรองมาตรฐานของ FSC แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1) FSC Forest Management (FSC FM) คือ การรับรองป่าไม้หรือพื้นที่ปลูกป่าที่มีการจัดการป่าอย่างรับผิดชอบตามแนวทางที่ FSC กำหนดไว้ โดยครอบคลุมตั้งแต่การปลูกไม้ ไปจนถึงการตัดไม้เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับกระบวนการถัดไป

2) FSC Chain of Custody (FSC CoC) คือ การรับรองมาตรฐานการจัดการห่วงโซ่ผลิตภัณฑ์ ซึ่งครอบคลุมกระบวนการทั้งหมดตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบจากป่าไม้ การผลิต การแปรรูป การจัดจำหน่ายไปจนถึงผู้ซื้อ เพื่อรับรองว่าเป็นสินค้ามาจากแหล่งที่ถูกกฎหมาย มีการจัดการที่ดี ไม่มีการปะปนของวัสดุที่ไม่ผ่านการรับรองหรือไม่ทราบที่มา

3) FSC Controlled Wood (FSC CW) คือ การรับรองไม้ที่ควบคุม โดยเป็นวัตถุดิบที่มีต้นกำเนิดในป่าไม้หรือพื้นที่ไม้ปลูกที่ไม่ได้ผ่านการรับรอง FSC แต่เป็นไปตามข้อกำหนดของ FSC Controlled Wood Standard คือ เป็นไม้ที่ถูกกฎหมาย มาจากแหล่งที่มีความเสี่ยงต่ำ คำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานที่ปรึกษาเกษตรต่างประเทศ, 2564)

3.3 หลักการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

การยางแห่งประเทศไทย (2559) อธิบายถึง หลักการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนว่า มีการจัดทำมาตรฐานโดยใช้การอ้างอิงมาตรฐาน Forest Stewardship Council (FSC) โดยมีหลักการจัดการสวนป่าตามแนวทาง FSC 10 ข้อ คือ

3.3.1 ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักการของ FSC

พิศมัย จันทูมา (2564) อธิบายว่า ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายระดับชาติ และกฎระเบียบในการบริหารทั้งหมด รวมค่าธรรมเนียมต่างๆ การปฏิบัติตามข้อผูกพันเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่า และพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (CITES), อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการ (ITTA), ความปลอดภัยและสุขภาพในการทำงาน ด้านป่าไม้ (ILO conventions) และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (CBD) รวมทั้งข้อขัดแย้งระหว่างกฎหมายระเบียบข้อบังคับและหลักการรายละเอียดของ FSC ต้องสอดคล้องกับการจัดการป่าไม้ในพื้นที่นั้นๆ มีการป้องกันการลักลอบตัดไม้ การบุกรุกต่อการตั้งถิ่นฐาน และการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ การจัดการป่าไม้แบบ FSC มีข้อผูกพันระยะยาวในการปฏิบัติตามหลักการของ FSC โดยสวนยางพาราที่เข้าร่วมโครงการ FSC จะต้องไม่ละเมิดกฎหมายและต้องเสียภาษีที่ดินให้ทางราชการและปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศอื่นที่เกี่ยวข้อง (การยางแห่งประเทศไทย, 2559)

3.3.2 สิทธิการถือครอง การใช้ประโยชน์ที่ดิน และทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งความรับผิดชอบ

สวนยางที่เข้าร่วมโครงการได้จะต้องมีหลักฐานที่ดินที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่อยู่ในเขตป่าสงวน หรือที่ดินสาธารณะอื่นๆ (การยางแห่งประเทศไทย, 2559) สิทธิของชุมชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านป่าไม้ และมีกระบวนการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งจากการเรียกร้องสิทธิการถือครองและการใช้ประโยชน์ โดยพื้นที่ปลูกสร้างสวนยางพาราของเกษตรกรที่มีกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครอง เช่น โฉนดที่ดิน หรือพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ที่ดินนั้นต้องไม่ใช่พื้นที่ที่เปลี่ยนสภาพจากพื้นที่ป่าธรรมชาติหลังปี พ.ศ. 2537 (พิศมัย จันทูมา, 2564)

3.3.3 สิทธิของคนในท้องถิ่น

หากพบชนพื้นเมือง เช่น ชาวกูย ปะกาเกยอ ม้ง กะเหรี่ยง อาข่า ลาหู่ และชนเผ่าขมุ จะต้องได้รับการยอมรับและคุ้มครอง (การยางแห่งประเทศไทย, 2559) โดยชนพื้นเมืองจะได้รับการคงไว้ซึ่งสิทธิการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้ในพื้นที่ดินและแนวเขตของตนเอง หรือได้รับการชดเชยจากการใช้ประโยชน์ มีการตกลงยินยอมอย่างอิสระ และได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการก่อนการปฏิบัติทางด้านป่าไม้รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชนพื้นเมือง (พิศมัย จันทูมา, 2564)

3.3.4 ความสัมพันธ์กับชุมชนและสิทธิของคนงาน

พิศมัย จันทูมา (2564) อธิบายว่า สิทธิของคนงาน ควรมีการจ้างงาน รวมทั้งฝึกอบรมและบริการอื่นๆ เน้นการจ้างงานในชุมชน รวมทั้งสวัสดิการต่างๆทางด้านสุขภาพ ความปลอดภัยของคนงานและครอบครัว คนงานมีสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรองกับนายจ้าง การวางแผนจัดการป่าไม้มีการประเมินผลกระทบทางด้านสังคม และมีกลไกในการแก้ไขปัญหาด้านการร้องทุกข์ตลอดจนการชดเชยที่เป็นธรรมต่อการสูญเสียและความเสียหายทางด้านสิทธิตามกฎหมาย วัฒนธรรม ทรัพย์สินสมบัติ ทรัพยากรหรือการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นที่จะเกิดขึ้น โดยแรงงานในพื้นที่จะต้องได้รับการพิจารณาจ้างก่อน มีการอบรมการใช้สารเคมีอย่างถูกวิธีให้กับคนงาน มีอุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยที่เหมาะสมให้กับคนงาน และอื่นๆตามที่กฎหมายกำหนด (การยางแห่งประเทศไทย, 2559)

3.3.5 ประโยชน์จากป่าไม้

พิศมัย จันทูมา (2564) อธิบายว่า มีการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน มุ่งเน้นความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ มีหลักประกันในงบประมาณที่ลงทุน การใช้ประโยชน์จากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดการสูญเสียผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ (การยางแห่งประเทศไทย, 2559) หลีกเลี่ยงการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ที่มีรูปแบบเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะปริมาณการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากพื้นที่ป่าไม้ จะต้องไม่เกินความเพิ่มพูนของผลผลิตที่ป่าไม้สามารถให้ได้ ไม่เป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธาร และพื้นที่ทางประมง

3.3.6 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

พิศมัย จันทูมา (2564) อธิบายว่าอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าการอยู่ร่วมกันของทรัพยากรน้ำ การพังทลายของดิน ระบบนิเวศที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะบาง มีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีมาตรการป้องกันที่ชัดเจน ต้องตระหนักถึงการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศน์ ปกป้องพื้นที่หายากไม่ให้เกิดการล่าสัตว์ป่า (การยางแห่งประเทศไทย, 2559) รวมทั้งมีการอบรมการใช้สารเคมีและการกำจัดภาชนะบรรจุให้ปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นสารเคมีที่ใช้แล้ว สิ่งบรรจุและภาชนะต่างๆของเสียจากสารอินทรีย์ที่เป็นของเหลวและของแข็งต่างๆ น้ำมันเชื้อเพลิง และน้ำมันหล่อลื่น จะต้องกำจัดโดยวิธีที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่จัดการนั้นๆ กรณีมีการนำพืชต่างถิ่นเข้ามาปลูกต้องมีการควบคุมและติดตามผลกระทบ นอกจากนี้ต้องควบคุมการแปรสภาพของพื้นที่สวนป่าหรือการใช้ประโยชน์ต่างๆไม่ให้เกิดเพิ่มเติม ยกเว้นแปรสภาพเองตามธรรมชาติ

3.3.7 แผนการจัดการสวนป่า

การยางแห่งประเทศไทย (2559) อธิบายว่า มีการกำหนดแผนเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับเป้าหมายในการจัดการตัดไม้ การลงทุน มีการติดตามแลดูแลให้มีข้อมูลเป็นปัจจุบัน แสดงถึงเป้าหมายในระยะยาวและมีวิธีการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เช่น การจัดการทรัพยากรป่าไม้ ระบบวนวัฒน์ อัตราการเก็บเกี่ยวผลผลิตรายปีและการคัดเลือกชนิดไม้ การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของไม้ที่สำคัญ มาตรการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงแผนจำแนกและปกป้องชนิดสัตว์ที่หายาก พร้อมทั้งปรับปรุงแผนตามข้อมูลวิทยาศาสตร์ใหม่ๆให้สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแผนการจัดการให้แก่คนงานป่าไม้เพื่อให้ปฏิบัติงานสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเปิดเผยข้อมูลให้แก่สาธารณชนได้รับทราบ (พิศมัย จันทูมา, 2564)

3.3.8 การตรวจติดตามและการประเมินผล

การยางแห่งประเทศไทย (2559) อธิบายว่าการตรวจตราดูและจะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับผลผลิตไม้ อัตราการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงของพืช สัตว์ มีการดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพป่าไม้ ปริมาณผลผลิตของป่าไม้ การเปลี่ยนมือถือของในสวนสินค้า กิจกรรมด้านต่างๆ และผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ความถี่และความเข้มข้นในการติดตามประเมินผลมีความสัมพันธ์กับแผนการจัดการของพื้นที่สวนป่านั้น เพื่อแสดงให้เห็นข้อมูลการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และต้องมีเอกสารกำกับและรับรองแหล่งที่มาของสินค้าจากสวนป่า เพื่อเป็นการรับรองและควบคุมการจำหน่ายตามกระบวนการเปลี่ยนมือถือครอง และจะต้องเปิดเผยผลและรายละเอียดการตรวจตรากำกับดูแลให้สาธารณชนได้ทราบ (พิศมัย จันทูมา, 2564)

3.3.9 การฟื้นฟูรักษาป่าที่มีคุณค่าการอนุรักษ์สูง

พิศมัย จันทูมา (2564) อธิบายว่าในกระบวนการรับรองการจัดการป่าไม้จะเน้นย้ำด้านการอนุรักษ์คุณลักษณะของป่าไม้และแนวทางการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ โดย FSC ได้พัฒนาแนวคิดของพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์ต่อบริเวณใกล้เคียง และพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์ (การยางแห่งประเทศไทย, 2559) เพื่อรักษาไว้ซึ่งคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่มรดกโลก พื้นที่ที่มีขนาดใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่มีอยู่จำนวนมาก เป็นแหล่งระบบนิเวศที่หายากสำหรับสัตว์ที่ถูกคุกคามและใกล้สูญพันธุ์ รวมถึงต้นน้ำลำธาร แหล่งอาหารของคนในชุมชน และพื้นที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น โดยมีแผนการจัดการป่าไม้และตรวจตรากำกับดูแลรายปี เพื่อประเมินสถานภาพของพื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองรักษาอย่างต่อเนื่อง เป็นการประกันด้านการฟื้นฟูและส่งเสริมการอนุรักษ์คุณลักษณะที่เป็นประโยชน์กับป่าไม้ ซึ่งกิจกรรมในการจัดการต่างๆในพื้นที่ป่าไม้ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ ควรมีความเหมาะสมกับขนาดและความเข้มข้นของการจัดการป่าไม้ โดยสัดส่วนของพื้นที่อนุรักษ์ที่ต่างกันไว้ต่างหากจำนวน 10 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ขอการรับรอง

3.3.10 การบริหารสวนป่า

การยางแห่งประเทศไทย (2559) อธิบายว่า สวนป่าจะต้องวางแผนและจัดการกับพื้นที่สวนป่าให้สอดคล้องกับหลักการรายละเอียด 1-9 เพื่อวางแผนและจัดการพื้นที่เพาะปลูกตามหลักการและเกณฑ์ของ FSC สามารถให้ประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจ สามารถตอบสนองความต้องการด้านผลผลิตจากป่าไม้ โดยคำนึงถึงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการสวนป่า การวางระบบการจัดการสวนป่าจะต้องกำหนดแนวเขตให้ชัดเจน คุ้มครองสัตว์ป่าและพืชป่า บริเวณพื้นที่สองฝั่งลำห้วย สวนป่า ควรมืองค์ประกอบที่มีความหลากหลายทั้งนี้เพื่อส่งเสริมความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ, นิเวศวิทยาและสังคม การคัดเลือกชนิดพืชมาปลูกให้เหมาะสม และมักเป็นพืชประจำถิ่น ไม่ควรก่อให้เกิดความสูญเสียคุณภาพดินในระยะยาว หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ ส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งคือการป้องกันและมีวิธีการควบคุมทางชีวภาพมากกว่าการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่ มีความเหมาะสมของขนาดพื้นที่ในการปฏิบัติงานและสามารถติดตามตรวจตรากำกับดูแลสวนป่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิศมัย จันทูมา, 2564)

3.4 ประโยชน์จากการรับรองมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

3.4.1 ด้านสิ่งแวดล้อม สินค้าที่ได้รับเครื่องหมายรับรอง FSC หรือ PEFC มาจากป่าที่มีการเก็บเกี่ยวอย่างคำนึงถึงความหลากหลายทางชีวภาพ ผลผลิต และกระบวนการทางนิเวศวิทยาของป่า ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของป่า เพิ่มการกักเก็บคาร์บอนในดิน และลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น ไฟไหม้ป่า โรคและแมลงศัตรูพืช (สำนักงานที่ปรึกษาเกษตรต่างประเทศ, 2564)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (2560) อธิบายว่า การบริหารจัดการสวนป่าทำให้เกิดความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและด้านชีววิทยา เป็นการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ต้นไม้ และอนุรักษ์ป่าไม้ และพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง จะต้องไม่บุกรุกทำลายพื้นที่ที่เป็นป่าธรรมชาติ ส่งเสริมขบวนการและกลไกควบคุมตามธรรมชาติในสวนป่า หลีกเลี่ยงการจุดไฟในสวนป่า ยกเว้นการจุดโดยมีการควบคุม หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี หากจำเป็นต้องใช้ ผู้ใช้ต้องมีความรู้และใช้อย่างถูกวิธี

3.4.2 ด้านสังคม การสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่มาจากการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนนำมาซึ่งประโยชน์ต่อสังคม เช่น สนับสนุนการจ้างงานที่คำนึงถึงสิทธิแรงงานและเงื่อนไขการจ้างงานที่เป็นธรรม มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้นจากการปลูกป่าใกล้ชุมชน การจัดการป่าไม้ที่เชื่อมโยงกับด้านการศึกษา การดูแลสุขภาพ และการให้ความรู้แก่ชุมชนในการคุ้มครองป่าไม้ขั้นต้น รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ (สำนักงานที่ปรึกษาเกษตรต่างประเทศ, 2564)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (2560) อธิบายว่า นโยบายด้านสังคมการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น กำหนดให้มีกระบวนการรับฟังข้อคิดเห็นจากชุมชนท้องถิ่น พัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน โดยการสนับสนุนการศึกษาพัฒนาป่าเศรษฐกิจอย่างครบวงจร จำหน่ายผลผลิตจากสวนป่าในราคาที่เป็นธรรมเพื่อสามารถนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มได้ ชุมชนท้องถิ่นได้รับโอกาสในการจ้างงาน สนับสนุนระบบการจัดการตามภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สร้างระบบนิเวศที่มีคุณค่า สนับสนุนและส่งเสริมการทำหน้าที่ป้องกันของสวนป่าเพื่อสังคม นอกจากนี้ยังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนในการนำประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในงานสวนป่าอย่างเหมาะสม

นิคม แหล่มสัก (2560) อธิบายว่า ประโยชน์ที่ได้รับการรับรองป่าไม้สามารถได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่

(1) ประโยชน์ที่ได้รับทางตรง คือ สามารถสร้างโอกาสในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ป่าไม้ในตลาดใหม่ๆ หรือตลาดที่มีอยู่เดิมได้มากขึ้น จากการแสดงสัญลักษณ์ของมาตรฐานต่างๆที่ได้รับอนุญาตบนผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้บริโภคจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง

(2) ประโยชน์ทางอ้อม คือ หลักฐานการได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถเข้าถึงประโยชน์ทางการเงิน และที่ไม่ใช่การเงิน ด้านการตลาด ซึ่งมากกว่าต้นทุนการรับรองชุมชนต่างๆที่มีการบริหารจัดการป่าไม้ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

3.4.3 เศรษฐกิจ การสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่มาจากจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนจะก่อให้เกิดผลดีต่อการจ้างงาน สร้างได้ให้แก่ชุมชนพัฒนาเศรษฐกิจในชนบท สร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า และสร้างโอกาสทางการค้าเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการเข้าถึงตลาดประเทศพัฒนาแล้วที่มีกฎระเบียบเข้มงวดในการควบคุมการนำเข้าไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ที่ถูกกฎหมายเท่านั้น (สำนักงานที่ปรึกษาเกษตรต่างประเทศ, 2564)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (2560) อธิบายว่า นโยบายด้านเศรษฐกิจในการจัดการสวนป่ามีการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสมเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน มุ่งจะรักษาหรือเพิ่มพื้นที่ป่า รวมถึงต้องคำนึงถึงลักษณะการใช้ประโยชน์และการทำหน้าที่แตกต่างกัน และยังมีการส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการสวนป่าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมชุมชนท้องถิ่น แปรรูปผลิตภัณฑ์จากสวนไม้ทั้งที่เป็นไม้และไม่ใช่ไม้ให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย ส่งเสริมงานวิจัยในด้านหาชนิดพันธุ์ไม้เศรษฐกิจที่ให้ผลผลิตสูง และมีความเหมาะสมกับพื้นที่ ทนทานต่อโรคและแมลง มีการสนับสนุนการนำผลงานวิจัยใหม่ๆมาใช้ในการบริหารจัดการ สนับสนุนกิจกรรมการวิจัยและรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนหรือสนับสนุนการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการโดยองค์กรอื่นๆตามความเหมาะสม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ใช้พื้นที่สวนป่าเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเป็นแหล่งเรียนรู้ันทนาการทางธรรมชาติ

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5 (2564) อธิบายว่า ประโยชน์ของการรับรองมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อการันตีได้ว่าสินค้าไม้มาจากสวนป่าที่จัดการอย่างยั่งยืน เป็นที่ยอมรับของตลาดภายในประเทศและระดับสากล และเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค เพื่อสร้างความมั่นใจถึงแหล่งที่มาของไม้มีความถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งยังเพิ่มมูลค่าผลผลิต และเพิ่มขีดความสามารถในการต่อรองราคาที่เหมาะสม

พิศมัย จันทูมา (2564) อธิบายว่า ประโยชน์ของการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนก่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- 1) ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความเพิ่มพูน ความหลากหลายทางชีวภาพ
- 2) สังคมน่าอยู่ คุณภาพชีวิตดี และมีความสุขในการประกอบอาชีพ
- 3) เศรษฐกิจดีขึ้น ประเทศคู่ค้าเชื่อมั่นในสินค้าไม้ยางและน้ำยาง
- 4) ปฏิบัติตามกฎหมาย สอดคล้องกับกฎหมายนานาชาติและกฎหมายท้องถิ่น

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ช่วยให้เกษตรกรมีการจัดการสวนยางพาราให้เป็นไปตามหลักการการรับรองมาตรฐาน FSC โดยมีเครื่องหมายเป็นตัวสนับสนุนและเพื่อเป็นหลักประกันให้กับเกษตรกรในการจำหน่ายสินค้าที่มาจากจากการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งเกษตรกร สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

4. แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของเกษตรกร

แนวคิดศักยภาพของเกษตรกร เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และการปฏิบัติของเกษตรกร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ความหมายของศักยภาพ

สายเพชร อักโข และคณะ (2560) อธิบายว่า ศักยภาพคือความสามารถ ความพร้อมที่จะทำให้ปรากฏ และเมื่อนำมาใช้โดยมีการพัฒนา ปรับปรุง จะสามารถทำให้เกิดความสำเร็จต่องาน

มลิวัลย์ ธรรมแสง (2558) อธิบายว่า ศักยภาพ (Potentiality) หรือศักยภาพ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และพลัง หรือ กำลังที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล ศักยภาพจะต้องแสดงออกมาในสภาพที่ชัดเจน จับต้องได้ เป็นรูปธรรม และแสดงออกมาในรูปสมรรถนะ คือ คนๆนั้นต้องแสดงสมรรถนะด้านต่างๆออกมาให้เห็น ให้อวด หรือประเมินได้

4.2 ประโยชน์ของการพัฒนาศักยภาพ

มลิวัลย์ ธรรมแสง (2558) อธิบายว่า ประโยชน์ของการพัฒนาศักยภาพ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) สำหรับบุคคล คือ รู้จุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง รู้เส้นทางความก้าวหน้าของตนเอง และรู้ตัวชี้วัดมาตรฐานวิชาชีพของตนเอง

2) สำหรับหน่วยงาน คือ มีแผนพัฒนาบุคลากร มีเป้าหมายชัดเจน และมีกรอบมาตรฐานวิชาชีพ สามารถวัดและประเมินความสามารถได้

ศักยภาพของเกษตรกรเป็นการปฏิบัติตามความรู้ ความสามารถที่เกษตรกรมี โดยเกษตรกรสามารถประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเองได้ และสามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดผลสำเร็จในงานได้

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดที่เกษตรกรควรศึกษาเรียนรู้ทั้งเรื่องหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ประโยชน์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร และคณะ (2564) อธิบายถึง ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า เป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตมนุษย์ภายใต้ศักยภาพของระบบนิเวศน์วิทยาของโลก โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่วนประกอบทั้งสามนี้จะเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

บานชื่น นักการเรือน และเพ็ญศรี บางบอน (2559) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุล หรือปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระหว่างมิติต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จิตใจ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นองค์ประกอบที่จะรวมกัน หรือองค์รวมในการทำให้ชีวิตมนุษย์สามารถอยู่ดีมีสุขได้ ทั้งสำหรับคนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นอนาคต

ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนคือเป็นการแก้ไข ปรับปรุง สภาพสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุล เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกร

5.2 หลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน

บานชื่น นักการเรือน และเพ็ญศรี บางบอน (2559) อธิบายว่า หลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การสร้างสมดุลระหว่าง 3 มิติของการพัฒนาอันได้แก่

- 1) มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ กระจายรายได้ให้เอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะคนที่มีรายได้น้อย
- 2) มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสมรรถนะ และมีผลิตภาพสูงขึ้น ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
- 3) มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้ การปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมในระดับที่ระบบนิเวศสามารถดูดซับและทำลายมลพิษนั้นได้ โดยให้สามารถผลิตมาทดแทนทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไปได้

หลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาในหลายด้าน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประโยชน์กับเกษตรกรในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5.3 ประโยชน์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน

บานชื่น นักการเรือน และเพ็ญศรี บางบอน (2559) อธิบายถึง ประโยชน์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า การพัฒนามีประโยชน์ 4 ประการ คือ

- 1) คุณภาพ สังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นสังคมฐานความรู้ และการศึกษาได้ด้วยตนเอง
- 2) เสถียรภาพและการปรับตัว เศรษฐกิจเกิดการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพทั้งระดับภายใน และภายนอกประเทศ
- 3) การกระจายการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ประชากรมีความเท่าเทียมความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ และการบริการพื้นฐานทางสังคม
- 4) การมีระบบการบริหารจัดการที่ดี ประชากรทุกภาคส่วนของสังคมมีโอกาสและสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ประโยชน์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนในการจัดการสวนยางพารา คือ เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เศรษฐกิจในการซื้อขายผลิตภัณฑ์จากยางพาราสูงขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการสวนยางให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าที่ยั่งยืน

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ศักยภาพของเกษตรกร และแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 การจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

นิคม แผลมสัก (2560) กล่าวว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้ด้านการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนตามแนวทางมาตรฐาน FSC ได้ดำเนินการนำองค์ความรู้ด้านวนศาสตร์ คู่มือที่เป็นข้อกำหนดสำคัญตามข้อกำหนดของมาตรฐาน FSC ไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร หรือผู้นำเกษตรกร ทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ เพื่อจะได้นำไปประยุกต์และส่งเสริมต่อให้กับเกษตรกรชาวสวนยาง เพื่อให้สามารถเข้าสู่ระบบการรับรองการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ตามข้อกำหนดของมาตรฐาน FSC อันเป็นข้อกำหนดของลูกค้าในต่างประเทศ

ภัทรพงศ์ วงศ์สุวรรณ และคณะ (2564) กล่าวว่า การบริหารจัดการสวนยางอย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็น การแก้ไขปัญหาในระยะยาว ซึ่งจะป้องกันมาตรการในการกีดกันทางการค้าของประเทศผู้ใช้อย่าง โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการยกระดับการบริหารจัดการสวนยางพาราของไทยอย่างมีประสิทธิภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐาน FSC ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการยางแห่งประเทศไทยที่ได้มีนโยบายที่จะรับรองการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน เพื่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากสวนยางพาราให้มีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างกำไรจากการทำสวนป่าได้อย่างยั่งยืน

5.2 การประเมินศักยภาพของเกษตรกรเพื่อเข้าสู่แนวทางการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

บรรพต วิรุณราช (2557) กล่าวว่า ศักยภาพการทำสวนยางพาราของเกษตรกรขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติด้านสภาพพื้นที่และสภาพแหล่งน้ำ สภาพสังคม ประสบการณ์การอบรม ความรู้ และการจัดการด้านปุ๋ย

นิติพล มากมูล และคณะ (2563) กล่าวว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพารายังขาดความรู้ในการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC ในหลายประเด็น ทั้งนี้การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนจะได้รับการรับรองหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ต้องปฏิบัติตามหลักการ

จัดการป่าไม้อย่างถูกต้องสม่ำเสมอ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องคอยช่วยเหลือสนับสนุนเกษตรกรไปพร้อมกัน

อภิชาติ ชนประชา และคณะ (2560) กล่าวว่า ศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการยางพารามีการประเมินความรู้ของเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ เนื่องจากเกษตรกรส่วนมากยังไม่เคยได้รับการอบรมในเรื่องการจัดการสวนยางพารา ทำให้ขาดทักษะและความชำนาญในการจัดการยางพารา ภาครัฐจึงควรเข้ามาให้ความรู้ในการจัดการสวนยางพารา เพื่อให้เกษตรกรเกิดความชำนาญในการบริหารจัดการต่อไป

5.2 ปัจจัยภายใน ภายนอก และแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

สุรศักดิ์ ตาดทอง (2566) กล่าวว่า การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของเกษตรกรชาวสวนยางพาราขายย่อยส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในหลักการรับรองการจัดการป่าไม้ที่ดีพอ ซึ่งเป็นปัญหาที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน จึงต้องมีการประยุกต์ใช้หลักการจัดการสวนป่าที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยการวางแผนการส่งเสริม การฝึกอบรมเกษตรกร และพัฒนาการจัดการสวนยางให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางได้เข้าสู่มาตรฐานสากลต่อไป

ภัทรพงศ์ วงศ์สุวรรณ และคณะ (2564) กล่าวว่า ปัจจัยที่ใช้ในการประเมินความยั่งยืนของเกษตรกรชาวสวนยาง ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านอื่นๆ เกษตรกรชาวสวนยางในประเทศไทย ยังไม่ผ่านเกณฑ์ จึงต้องเร่งพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนเกษตรกร โดยการฝึกอบรมแก่เกษตรกร ยกระดับและสร้างเสถียรภาพราคายางพารา จัดทำโครงการเกษตรแปลงใหญ่ยางพารา รวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และนำแนวคิดชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางวิถีใหม่มาปรับใช้ในการพัฒนาการจัดการสวนยางเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

วิทยา พรหมมี (2564) กล่าวว่า ปัญหาราคายางตกต่ำส่งผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยไม่หวังพึ่งรายได้จากสวนยางเพียงทางเดียว จึงควรนำแนวทางการสร้างสวนยางแบบผสมผสานนำมาใช้แก้ปัญหา เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเจ้าของสวนยาง

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ 3 ประเด็น คือ 1.การจัดการสวนยางอย่างยั่งยืน ประเด็นเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้ด้านการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนตามแนวทางมาตรฐาน FSCให้กับเกษตรกร และการบริหารจัดการสวนยางอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมให้กับเกษตรกร 2.การประเมินศักยภาพของเกษตรกรเพื่อเข้าสู่แนวทางการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

ประเด็นเรื่องศักยภาพการทำสวนยางพาราของเกษตรกร ความรู้และการประเมินผลของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพารา และ 3.การศึกษาปัจจัยภายใน ภายนอก และแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ประเด็นเรื่องการประยุกต์ใช้หลักการจัดการสวนป่าเพื่อพัฒนาการจัดการสวนยางให้เกษตรกรได้เข้าสู่มาตรฐาน และการจัดทำเกษตรแปลงใหญ่ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และนำแนวคิดชีวิตเกษตรวิถีใหม่มาปรับใช้เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับเกษตรกรในการพัฒนาต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร ในพื้นที่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับการยางแห่งประเทศไทย มีที่ตั้งสวนยางอยู่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 137 คน

1.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จากการคำนวณจากสูตร Taro Yamane (Yamane, 1973 อ้างถึงวัลลภ รัฐนัตรานนท์, 2562 : 17-20) ที่กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 110 คน

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

$$\text{ดังนั้น } n = \frac{137}{1 + (137(0.05)^2)} = 102.04 = 110 \text{ คน}$$

1.2 การสุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับการยางแห่งประเทศไทย โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวนยางพาราบ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ศึกษาการจัดการสวนยางพาราด้านการผลิต ศึกษาการจัดการสวนยางพาราด้านเศรษฐกิจ ศึกษาการจัดการสวนยางพาราด้านสังคม ศึกษาการจัดการสวนยางพาราด้านสิ่งแวดล้อม และศึกษาด้านหลักการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC เพื่อออกแบบกรอบงานวิจัย กำหนดขอบเขตในการสร้างคำถามในแบบสอบถาม เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.1.2 กำหนดขอบเขตของเนื้อหา โดยศึกษาและออกแบบแบบสอบถามให้มีความชัดเจน ตอบคำถามตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.1.4 นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดแต่ไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 ราย เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าความเที่ยงตรง จากนั้นนำแบบสอบถามมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อตรวจสอบโครงสร้าง คำถาม การใช้ภาษา และความครอบคลุมในเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์แล้วไปทดสอบกับประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล คือ เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับการยางแห่งประเทศไทย มีที่ตั้งสวนยางอยู่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

2.1.6 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล ทำการบันทึกข้อมูล เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.2 ประเด็นของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรแบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ได้แก่

ตอนย่อยที่ 1 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questions) และปลายปิด (closed-ended questions) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม ประสบการณ์การทำสวนยางพารา สมาชิกในครัวเรือน รายได้จากภาคการเกษตร วิธีการถือครองที่ดิน เอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

ตอนย่อยที่ 2 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questions) และปลายปิด (closed-ended questions) เกี่ยวกับการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร ได้แก่ สภาพพื้นที่การปลูกยางพารา ขนาดพื้นที่ พันธุ์ยาง ระยะปลูก รูปแบบการปลูก ปีที่ปลูก วิธีการเตรียมพื้นที่ปลูก จำนวนต้นยางพารา (ต่อไร่) ปุ๋ยที่ใช้ ปริมาณการใส่ปุ๋ย โรคและแมลงศัตรูพืชที่พบ วิธีการกำจัด การให้น้ำ ระบบการกรีดยางพารา จำนวนวันในการกรีดยาง (ต่อปี) แรงงานที่ใช้ในการกรีดยาง จำนวนแรงงาน รูปแบบผลผลิต ราคาผลผลิต แหล่งจำหน่ายผลผลิต

ตอนที่ 2 ศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพารา แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย ได้แก่

ตอนย่อยที่ 1 เป็นคำถามแบบเลือกตอบ โดยแปลผลระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ มี ไม่มีและ ไม่แน่ใจ เกี่ยวกับการประเมินความรู้ของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพารา ตามหลักการของมาตรฐาน FSC

ตอนย่อยที่ 2 เป็นคำถามแบบเลือกตอบ โดยแปลผลระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ และไม่แน่ใจ เกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของเกษตรกรในปฏิบัติการจัดการสวนยางพาราตามหลักการของมาตรฐาน FSC

3. เก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับการยางแห่งประเทศไทย มีที่ตั้งสวนยางอยู่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 110 คน ซึ่งระยะเวลาในการดำเนินการ อยู่ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ใช้การสนทนากลุ่ม โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน

1 **กลุ่มผู้ให้ข้อมูล** คือ เจ้าหน้าที่การยางแห่งประเทศไทย อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 5 คน โดนเลือกแบบเจาะจงเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมเกษตรกรเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืน และเกษตรกรชาวสวนยางพารา จำนวน 5 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวนยางพาราบ้านปลายรำ ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ศึกษาการจัดการสวนยางพาราด้านการผลิต ศึกษาการจัดการสวนยางพาราด้านเศรษฐกิจ ศึกษาการจัดการสวนยางพาราด้านสังคม ศึกษาการจัดการสวนยางพาราด้านสิ่งแวดล้อม และศึกษาด้านหลักการจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืนตาม

มาตรฐาน FSC เพื่อออกแบบกรอบงานวิจัย กำหนดขอบเขตในการสร้างประเด็นการประชุมกลุ่ม เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

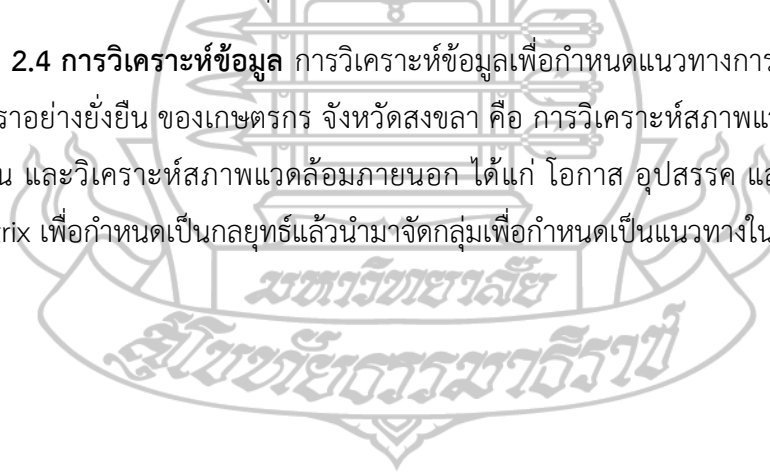
2) นำแบบบันทึกข้อมูลเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อตรวจสอบ โครงสร้าง คำถาม การใช้ภาษา และความครอบคลุมในเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3) ดำเนินการนัดหมายเพื่อทำการประชุมกลุ่ม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จุด แข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และจัดทำกลยุทธ์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกรบ้านปลายรำ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบบันทึกการประชุมกลุ่ม ประกอบด้วยข้อมูล แนวทางการจัดการเพื่อให้เกษตรกรผ่านมาตรฐาน FSC และแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการประชุมกลุ่มโดยทำการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมเกษตรกรเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน จำนวน 5 คน และเกษตรกรชาวสวนยางพารา จำนวน 5 คน ดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ของเกษตรกร จังหวัดสงขลา คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จุด แข็ง จุดอ่อน และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ โอกาส อุปสรรค และนำมาวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์แล้วนำมาจัดกลุ่มเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในแต่ละด้าน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร จังหวัดสงขลา นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 การจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 2 การประเมินศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร จังหวัดสงขลา

1.1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกรชาวสวนยางพารา จังหวัดสงขลา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพเสริม ประสบการณ์การทำสวนยางพารา สมาชิกในครัวเรือน สมาชิกที่เป็นแรงงานภาคการเกษตร รายได้จากภาคเกษตร การถือครองที่ดิน และเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดินผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพทั่วไปส่วนบุคคล

n=110

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
1. เพศ			
ชาย	63	57.3	
หญิง	47	42.7	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=110

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
2. อายุ			
ต่ำกว่า 20 ปี	2	1.8	
21-30 ปี	12	10.9	
31-40 ปี	17	15.5	47
41-50 ปี	34	30.9	
51-60 ปี	26	23.6	
61 ปีขึ้นไป	19	17.3	
3. สถานภาพการสมรส			
โสด	8	7.3	
สมรส	78	70.9	
หย่าร้าง	13	11.8	
หม้าย	11	10.0	
4. ศาสนา			
พุทธ	89	80.9	
อิสลาม	21	19.1	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=110

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
5. ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา	15	13.6	
มัธยมศึกษาตอนต้น	33	30.0	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	43	39.1	
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	15	13.6	
ปริญญาตรี	4	3.6	
6. อาชีพหลัก			
ทำสวนยาง	48	43.6	
ทำการเกษตรอื่น	26	23.6	
รับจ้างทั่วไป	33	30.0	
ธุรกิจส่วนตัว	2	1.8	
รับราชการ	1	0.9	
7. อาชีพเสริม			
ไม่มี	48	43.6	
มี			
1. ช่างซ่อมรถ	6	5.5	
2. ช่างก่อสร้าง	14	12.7	
3. ค้าขาย	7	6.4	
4. ทำสวนยาง	35	31.8	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=110

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
8. ประสบการณ์การทำสวน			
ยางพารา	34	30.9	
1-10 ปี	47	42.7	16
11-20 ปี	24	21.8	
21-30 ปี	5	4.5	
31 ปีขึ้นไป			
9. สมาชิกในครัวเรือน			
1-2 คน	27	24.5	
3-4 คน	47	42.7	4
5-6 คน	35	31.8	
7-8 คน	1	0.9	
10. สมาชิกที่เป็นแรงงานภาค			
เกษตร	31	28.2	
1-2คน	64	58.2	2
3-4 คน	15	13.6	
5-6 คน			

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=110

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
11. รายได้จากภาคการเกษตร			
ต่อปี	23	20.9	
น้อยกว่า 200,000	65	59.1	
200,001-400,000	22	20.0	
400,001-600,000			
12. การถือครองที่ดิน			
ซื้อที่ดินด้วยตนเอง	93	84.5	
เช่าที่ดิน	2	1.8	
รับโอนกรรมสิทธิ์	15	13.6	
13. เอกสารสิทธิ์ในการถือครอง			
ที่ดิน			
โฉนดที่ดิน	4	3.6	
นส.3	9	8.2	
สค.1	3	2.7	
ภบท.5,6	18	16.4	
ที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์	76	69.1	

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพทั่วไปส่วนบุคคล ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

เพศ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่ร้อยละ 57.3 เป็นเพศชาย และร้อยละ 42.7 เป็นเพศหญิง

อายุ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 30.9 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 23.6 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 17.3 มีอายุมากกว่า 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15.5 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 10.9 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี และมีส่วนน้อยร้อยละ 1.8 ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ซึ่งค่าเฉลี่ยอายุของเกษตรกร มีอายุ 47 ปี

สถานภาพการสมรส พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 70.9 มีสถานภาพสมรส รองลงมาร้อยละ 11.8 มีสถานภาพหย่าร้าง ร้อยละ 10.0 มีสถานภาพหย่าร้าง และร้อยละ 7.3 มีสถานภาพโสด

ศาสนา พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 80.9 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาร้อยละ 19.1 นับถือศาสนาอิสลาม

ระดับการศึกษา พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 39.1 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า รองลงมาร้อยละ 30.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับอนุปริญาหรือเทียบเท่า และมีส่วนน้อยร้อยละ 3.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

อาชีพหลัก พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 43.6 ทำอาชีพสวนยางพารา รองลงมา ร้อยละ 30.0 ทำอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 23.6 ทำอาชีพการเกษตรอื่นๆ ร้อยละ 1.8 ทำอาชีพธุรกิจส่วนตัว และส่วนน้อยร้อยละ 0.9 ทำอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

อาชีพเสริม พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 56.4 ทำอาชีพเสริม ได้แก่ ช่างซ่อมรถ ร้อยละ 5.5 ช่างก่อสร้างร้อยละ 12.7 ค้าขายร้อยละ 6.4 ทำสวนยางร้อยละ 31.8 และส่วนน้อยร้อยละ 43.6 ไม่ทำอาชีพเสริม

ประสบการณ์การทำสวนยางพารา พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 42.7 มีประสบการณ์การทำสวนยางพารา 11-20 ปี รองลงมาร้อยละ 30.9 มีประสบการณ์การทำสวนยางพารา 1-10 ปี ร้อยละ 21.8 มีประสบการณ์การทำสวนยางพารา 21-30 ปี และส่วนน้อยร้อยละ 4.5 มีประสบการณ์การทำสวนยางพารามากกว่า 31 ปีขึ้นไป โดยมีค่าเฉลี่ยประสบการณ์การทำสวนยางอยู่ที่ 16 ปี

สมาชิกในครัวเรือน พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 42.7 มีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 31.8 มีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ 5-6 คน ร้อยละ 24.5 มีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ 1-2 คน ส่วนน้อยร้อยละ 0.9 มีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ 7-8 คน และค่าเฉลี่ยของสมาชิกในครัวเรือนอยู่ที่ 4 คน

สมาชิกที่เป็นแรงงานภาคเกษตร พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 58.2 มีสมาชิกที่เป็นแรงงานภาคการเกษตรอยู่ 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 28.2 มีสมาชิกที่เป็นแรงงานภาคการเกษตรอยู่ 1-2

คน ส่วนน้อยร้อยละ 13.6 มีสมาชิกที่เป็นแรงงานภาคการเกษตรอยู่ 5-6 คน และมีค่าเฉลี่ยสมาชิกที่เป็นแรงงานภาคการเกษตรอยู่ที่ 2 คน

รายได้จากภาคการเกษตรต่อปี พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 59.1 มีรายได้จากภาคการเกษตรระหว่าง 200,001-400,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 20.9 มีรายได้จากภาคการเกษตรระหว่าง 400,001-600,000 บาทต่อปี และร้อยละ 20.0 มีรายได้จากภาคการเกษตรน้อยกว่า 200,000 บาทต่อปี

การถือครองที่ดิน พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 84.5 ซื้อที่ดินด้วยตนเอง รองลงมาร้อยละ 13.6 รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน และส่วนน้อยร้อยละ 1.8 เช่าที่ดินในการทำการเกษตร

เอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 69.1 ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน รองลงมาร้อยละ 16.4 มีเอกสารภท.5,6 ร้อยละ 8.2 มีเอกสารนส.3 และส่วนน้อยร้อยละ 3.6 และ 2.7 มีเอกสารโฉนดที่ดิน และสค.1ในการถือครองที่ดิน ตามลำดับ

1.2 การจัดการสวนยางพารา

การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร จังหวัดสงขลา ได้แก่ สภาพพื้นที่ ขนาดพื้นที่ พันธุ์ ระยะปลูก จำนวนต้นยาง อายุยาง ปุ๋ย โรค ศัตรูพืช วัชพืช วิธีการกำจัดวิธีการกรีด ความถี่การกรีด ผลผลิตที่จำหน่าย ราคาผลผลิต แหล่งจำหน่าย การส่งเคราะห์จากสภย. และอนาคตการวางแผนการผลิต ผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การจัดการสวนยางพารา

n=110

ปัจจัยการจัดการสวนยางพารา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
1. สภาพพื้นที่			
พื้นที่ราบ	39	35.5	
พื้นที่เชิงเขา	71	64.5	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=110

ปัจจัยการจัดการสวนยางพารา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
2. ขนาดพื้นที่			
1-10 ไร่	34	30.9	
11-20 ไร่	70	63.6	
21-30 ไร่	6	5.5	
3. พันธุ์ยางพารา			
พันธุ์ 600	79	71.8	
พันธุ์ สงขลา 36	21	19.1	
พันธุ์ PB260	5	4.5	
พันธุ์ BPM24	5	4.5	
4. ระยะปลูก			
3*6 เมตร	21	19.1	
3*7 เมตร	20	18.2	
2.5*7 เมตร	53	48.2	
3.5*7 เมตร	13	11.8	
3*8 เมตร	3	2.7	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=110

ปัจจัยการจัดการสวนยางพารา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
5. จำนวนต้นยาง			
60 ต้น	42	38.2	
65 ต้น	25	22.7	
70 ต้น	29	26.4	
75 ต้น	14	12.7	
6. อายุยางที่เริ่มกรีด			
4 ปี	12	10.9	
5 ปี	31	28.2	
6 ปี	15	13.6	
7 ปี	30	27.3	
8 ปี	22	20.0	
7. อายุยางในปัจจุบัน			
1-5 ปี	4	3.6	
6-10 ปี	53	48.2	10
11-15 ปี	48	43.6	
16-20 ปี	4	3.6	
21 ปีขึ้นไป	1	0.9	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=110

ปัจจัยการจัดการสวนยางพารา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
8. ได้รับการสงเคราะห์ สกย.			
พันธุ์	6	5.5	
ต้นทุน	1	0.9	
ความรู้	12	10.9	
ไม่มี	91	82.7	
9. ปุ๋ย			
สูตร 20-8-20	53	48.2	
สูตร 25-7-7	5	4.5	
สูตร 20-10-12	11	10.0	
สูตร 16-8-4	13	11.8	
สูตร 14-4-9	11	10.0	
สูตร 15-7-18	17	15.5	
10. โรคที่พบ			
เชื้อรา	46	41.8	
โคนเน่า-รากเน่า	34	30.9	
แถบดำ	19	17.3	
ใบร่วง	10	9.1	
ใบจุด	1	0.9	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=110

ปัจจัยการจัดการสวนยางพารา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
11. วิธีกำจัด			
ใช้สารเคมี	110	100	
12. ศัตรูพืชที่พบ			
ปลวก	74	67.3	
หนอน	13	11.8	
เพลี้ย	23	20.9	
13. วิธีกำจัด			
ใช้สารเคมี	110	100	
14. วัชพืชที่พบ			
หญ้า	110	100	
15. วิธีกำจัด			
ใช้สารเคมี	9	8.2	
ไม่ใช้สารเคมี	101	91.8	
16. วิธีการกรีต			
3 วัน เว้น 1	34	30.9	
4 วัน เว้น 1	51	46.4	
5 วัน เว้น 1	19	17.3	
6 วัน เว้น 1	6	5.5	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=110

ปัจจัยการจัดการสวนยางพารา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
17. ความถี่การกรีด			
ต่ำกว่า 20 วัน	26	23.6	
23-24 วัน	51	46.3	
25-26 วัน	33	30.0	
18. ผลผลิตที่จำหน่าย			
น้ำยาง	105	95.5	
ยางก้อน	5	4.5	
19. ราคาผลผลิต			
ต่ำกว่า 20 บาท	5	4.5	
41-50 บาท	105	95.5	
20. แหล่งจำหน่ายผลผลิต			
พ่อค้าคนกลาง	110	100	
21. อนาคตวางแผนการผลิต			
ขยายพื้นที่การผลิต	2	1.8	
ลดพื้นที่การผลิต	40	36.4	
ไม่เปลี่ยนแปลง	68	61.8	

จากตารางที่ 4.2 การจัดการสวนยางพารา ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

สภาพพื้นที่ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 64.5 มีพื้นที่สวนยางพาราแบบเชิงเขา รองลงมาร้อยละ 35.5 มีพื้นที่สวนยางพาราแบบพื้นราบ

ขนาดพื้นที่ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 63.6 มีขนาดพื้นที่อยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 30.9 มีขนาดพื้นที่อยู่ระหว่าง 1-10 ไร่ ส่วนน้อยร้อยละ 5.5 มีขนาดพื้นที่อยู่ระหว่าง 21-30 ไร่ และมีค่าเฉลี่ยเฉลี่ยขนาดพื้นที่อยู่ที่ 13 ไร่

พันธุ์ยางพารา พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 71.8 ใช้พันธุ์ยาง 600 รองลงมาร้อยละ 19.1 ใช้พันธุ์ยางสงขลา 36 และร้อยละ 4.5 ใช้พันธุ์ยางPB260 และพันธุ์BPM24

ระยะปลูก พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 48.2 ปลูกยางพาราระยะ 2.5*7 เมตร รองลงมาร้อยละ 19.1 ปลูกยางระยะ 3*6 เมตร ร้อยละ 18.2 ปลูกยางระยะ 3*7 เมตร ร้อยละ 11.8 ปลูกยางระยะ 3.5*7 เมตร และส่วนน้อยร้อยละ 2.7 ปลูกยางระยะ 3*8 เมตร

จำนวนต้นยาง พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 26.4 ปลูกยางในพื้นที่ 1 ไร่ จำนวน 60 ต้น รองลงมาร้อยละ 26.4 ปลูกยางพาราในพื้นที่ 1 ไร่ จำนวน 70 ต้น ร้อยละ 22.7 ปลูกยางในพื้นที่ 1 ไร่ จำนวน 65 ต้น และร้อยละ 12.7 ปลูกยางในพื้นที่ 1 ไร่ จำนวน 75 ต้น

อายุยางที่เริ่มกรีต พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 28.2 เริ่มกรีตยางที่อายุยาง 5 ปี รองลงมาร้อยละ 27.3 เริ่มกรีตยางที่อายุยาง 7 ปี ร้อยละ 20.0 เริ่มกรีตยางที่อายุยาง 8 ปี ร้อยละ 13.6 เริ่มกรีตยางที่อายุยาง 6 ปี และร้อยละ 10.9 เริ่มกรีตยางที่อายุยาง 4 ปี

อายุยางปัจจุบัน พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 48.2 อายุยางอยู่ปัจจุบันอยู่ระหว่าง 6-10 ปี รองลงมาร้อยละ 43.6 อายุยางปัจจุบันอยู่ระหว่าง 11-15 ปี ร้อยละ 3.6 อายุยางปัจจุบันอยู่ระหว่าง 1-5 ปี และ 16-20 ปี ส่วนน้อยร้อยละ 0.9 อายุยางปัจจุบันอยู่ระหว่าง 21 ปีขึ้นไป และมีค่าเฉลี่ยอายุยางในปัจจุบันอยู่ที่ 10 ปี

ได้รับการสงเคราะห์จากสกย. พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 82.7 ไม่ได้รับการสงเคราะห์จากสกย. รองลงมาร้อยละ 10.9 ได้รับความรู้จากการสงเคราะห์สกย. ร้อยละ 5.5 ได้รับพันธุ์จากการสงเคราะห์สกย. และส่วนน้อยร้อยละ 0.9 ได้รับทุนจากการสงเคราะห์สกย.

ปุ๋ย พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 48.2 ใช้ปุ๋ยสูตร 20-8-20 ในการบำรุงต้นยางพารา รองลงมาร้อยละ 15.5 ใช้ปุ๋ยสูตร 15-7-18 ในการบำรุงต้นยางพารา ร้อยละ 11.8 ใช้ปุ๋ย

สูตร 16-8-4 ในการบำรุงต้นยางพารา ร้อยละ 10.0 ใช้ปุ๋ยสูตร 20-10-12 และสูตร 14-4-9 ในการบำรุงต้นยางพารา และส่วนน้อยร้อยละ 4.5 ใช้ปุ๋ยสูตร 25-7-7 ในการบำรุงต้นยางพารา

โรคที่พบ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 41.8 พบโรคเชื้อรา รองลงมาร้อยละ 30.9 พบโรครากเน่า-โคนเน่า ร้อยละ 17.3 พบโรคแถบดำ ร้อยละ 9.1 พบโรคใบร่วง และส่วนน้อยร้อยละ 0.9 พบโรคใบจุด วิธีการกำจัด ร้อยละ 100 พบการใช้สารเคมีในการกำจัดโรค

ศัตรูพืชที่พบ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 67.3 พบศัตรูพืชจำพวกปลวก รองลงมาร้อยละ 20.9 พบศัตรูพืชจำพวกเพลี้ย และส่วนน้อยร้อยละ 2.7 พบศัตรูพืชจำพวกหนอน วิธีการกำจัดร้อยละ 100 พบการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช

วัชพืชที่พบ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 100 พบวัชพืชจำพวกหญ้า วิธีการกำจัดร้อยละ 91.8 พบการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช รองลงมาร้อยละ 8.2 พบไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช

วิธีการกรีดยางพารา พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 46.4 ใช้วิธีการกรีดยางพารา 4 วันเว้น 1 วัน รองลงมาร้อยละ 30.9 ใช้วิธีการกรีดยางพารา 3 วันเว้น 1 วัน ร้อยละ 17.3 ใช้วิธีการกรีดยางพารา 5 วันเว้น 1 วัน และส่วนน้อยร้อยละ 5.5 ใช้วิธีการกรีดยางพารา 6 วันเว้น 1 วัน

ความถี่การกรีดยางพารา พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 46.3 กรีดยางพารา 23-24 วันต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 30.0 กรีดยางพารา 25-26 วันต่อเดือน และร้อยละ 23.6 กรีดยางพาราต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 วัน

ผลผลิตที่จำหน่าย พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 95.5 จำหน่ายผลผลิตน้ำยาง รองลงมาร้อยละ 4.5 จำหน่ายผลผลิตยางก้อน

ราคาผลผลิต พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 95.5 จำหน่ายผลผลิตในราคา 41-50 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาร้อยละ 4.5 จำหน่ายผลผลิตในราคาต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 บาท

แหล่งจำหน่ายผลผลิต พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 100 จำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง

อนาคตวางแผนการผลิต พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 61.8 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การผลิต รองลงมาร้อยละ 36.4 พบมีการลดพื้นที่การผลิต และส่วนน้อยร้อยละ 1.8 พบมีการขยายพื้นที่การผลิต

ตอนที่ 2 การประเมินศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

2.1 การประเมินความรู้เกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

การประเมินความรู้เกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน รายละเอียดดัง
ตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การประเมินความรู้เกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

N=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ใช่		มี/ใช่		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
หลักการข้อที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักต่างๆของ FSC							
1.ท่านมีความรู้เรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC	0	0	110	100	0	0	41
2.หลักการของ FSC ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกฎหมายเป็นข้อบังคับ	2	1.8	91	82.7	17	15.5	37
3.เมื่อเข้ามาตราฐาน FSC แล้วเสียภาษีที่ดินให้ทางราชการเพียงครั้งเดียว	16	14.5	76	69.1	18	16.4	36

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ใช่		มี/ใช่		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
4.ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาว่า ด้วยเรื่องการค้าระหว่างประเทศ การคุ้มครองแรงงาน ความ ปลอดภัย และความหลากหลาย ทางชีวภาพ	28	25.5	47	42.7	35	31.8	24
5.หลักการ FSC ไม่เกี่ยวข้องกับ หลักกฎหมายระหว่างประเทศ	12	10.9	71	64.5	27	24.5	29
หลักการข้อที่ 2 สิทธิในการถือ ครอง การใช้ประโยชน์จาก ที่ดินและความรับผิดชอบ							
6.หลักฐานที่ดินที่ขอรับรอง ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่อยู่ใน เขตป่าสงวนหรือ สปก.	12	10.9	24	21.8	74	67.3	7
7.หลักการ FSC มีกระบวนการ แก้ไขข้อขัดแย้งจากการ เรียกร้องสิทธิการถือครองที่ดิน และการใช้ประโยชน์	23	20.9	62	56.4	25	22.7	32
8.หลักการ FSC จำเป็นต้องมี เอกสารการขอใช้ประโยชน์จาก ที่ดินตามกฎหมาย	25	22.7	59	53.6	26	23.6	30

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ใช่		มี/ใช่		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
9.ที่ดินต้องไม่ใช่พื้นที่ที่เปลี่ยนสภาพจากพื้นที่ป่าธรรมชาติ หลังปี พ.ศ.2537	24	21.8	66	60.0	20	18.2	34
หลักการข้อที่ 3 การยอมรับและเคารพสิทธิของชนพื้นเมือง							
10.หลักการ FSC ยอมรับและให้ความคุ้มครองชนพื้นเมือง	23	20.9	24	21.8	63	57.3	12
11.ชนพื้นเมืองไม่มีสิทธิในการใช้ที่ดิน พื้นที่ป่าไม้ในแนวเขตของตนเอง	11	10.0	90	81.8	9	8.2	40
12.ชนพื้นเมืองต้องได้รับการชดเชยจากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่	23	20.9	48	43.6	39	35.5	20
13.หลักการ FSC ไม่เกี่ยวข้อง กับชนบทรรมประเพณีของชนพื้นเมือง	18	16.4	52	47.3	40	36.4	19

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ใช่		มี/ใช่		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
หลักการข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ ต่างๆกับชุมชน							
14.สามารถจ้างแรงงานนอก พื้นที่ในการดูแลสวนยางได้	24	21.8	0	0	86	78.2	2
15.การจ้างแรงงานขึ้นอยู่กับ ค่าแรงขั้นต่ำผู้จ้างสามารถ กำหนดเองได้	21	19.1	13	11.8	76	69.1	6
16.มีการดูแลความปลอดภัย ของคนงานสม่ำเสมอ	13	11.8	14	12.7	83	75.5	5
17.มีการช่วยเหลือ/ตอบแทน ชุมชนสังคม	10	9.1	16	14.5	84	76.4	4
18.ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ชุมชน	45	40.9	33	30.0	32	29.1	25

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ใช่		มี/ใช่		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
หลักการของที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าไม้							
19.ใช้ประโยชน์จากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4	3.6	81	73.6	25	22.7	32
20.สามารถใช้งบประมาณในการลงทุนได้อย่างไม่จำกัด	7	6.4	49	44.5	54	49.1	16
21.ผลผลิตจากไม้ นำมาใช้แปรรูปได้เพียงอย่างเดียว	22	20.0	15	13.6	73	66.4	8
22.ต้องมีส่วนงานย่อยที่มีการอนุรักษ์ต้นไม้ และพื้นที่ต้นน้ำ	23	20.9	50	45.5	37	33.6	23
หลักการข้อที่ 6 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม							
23.มีมาตรการป้องกันระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ	24	21.8	48	43.6	38	34.5	21
24.มีการแปรสภาพของสวนป่า	32	29.1	61	55.5	17	15.4	38
25.ทิ้งภาชนะที่ปนเปื้อนสารเคมีร่วมกับภาชนะอื่นๆ	17	15.5	33	30.0	60	54.5	14

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ใช่		มี/ใช่		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
หลักการข้อที่ 7 กำหนด หลักการจัดการเป็นลายลักษณ์ อักษร							
26.ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมใน ระยะยาว	21	19.4	74	67.3	15	13.6	39
27.วิธีการปฏิบัติงานขึ้นกับ ความเหมาะสมไม่จำเป็นต้องมี แผนที่ชัดเจน	18	16.4	27	24.5	65	59.1	11
28.ข้อมูลการจัดการเป็น ความลับห้ามเปิดเผยข้อมูลให้ สาธารณะชนรับทราบ	13	11.8	27	24.5	70	63.6	10
29.ใช้แผนงานตามข้อมูลเดิมใน การปฏิบัติงาน	8	7.3	31	28.2	71	64.5	9
หลักการข้อที่ 8 การตรวจตรา กำกับดูแล และประเมินผล							
30.มีการบันทึกข้อมูลการผลิต และผลิตทางการเกษตรอย่าง สม่ำเสมอ	35	31.8	23	20.9	52	47.3	17

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ใช่		มี/ใช่		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
31.การติดตามประเมินผลการจัดการพื้นที่สวนป่าไม่ต้องมีแผนดำเนินการได้ตามสะดวก	35	31.8	16	14.5	59	53.6	15
32.มีเอกสารกำกับและรับรองแหล่งที่มาของสินค้าจากสวนป่า	25	22.7	66	60.0	19	17.3	35
33.ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนรับทราบได้	19	17.3	41	37.3	50	45.5	18
หลักการข้อที่ 9 การฟื้นฟูป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง							
34.อนุรักษ์ต้นน้ำลำธารแหล่งอาหารของชุมชน	12	10.9	12	10.9	86	78.2	2
35.มีการปกป้องพื้นที่ให้เฉพาะกลุ่มคนในชุมชนสามารถล่าสัตว์ได้	15	13.6	8	7.3	87	79.1	1
36.มีการประเมินพื้นที่การคุ้มครองรักษาอย่างต่อเนื่อง	11	10.0	73	66.4	26	23.6	30
37.มีการตรวจตรากำกับดูแลแผนการจัดการป่าไม้รายปี	14	12.7	68	61.8	28	25.5	26

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=110

N=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ใช่		มี/ใช่		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
หลักการข้อที่ 10 การวางแผนจัดการพื้นที่							
38.ไม่จำเป็นต้องมีการวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่องทำตามหน้างาน	10	9.1	30	27.3	70	63.6	10
39.มาตรฐาน FSC ต้องมีการกำหนดการวางแผนการจัดการพื้นที่	38	34.5	44	40.0	28	25.5	26
40.หลักการ FSC ไม่จำเป็นต้องมีระบบแผนการดูแลพื้นที่อย่างชัดเจน	28	25.5	54	49.1	28	25.5	26
41.หลักการ FSC กำหนดให้มีการใช้ชนิดพันธุ์ที่หลากหลาย	28	25.5	44	40.0	38	34.5	21
42.สามารถวิเคราะห์ตนเอง/สถานการณ์/ตลาดได้	23	20.9	26	23.6	61	55.5	13

จากตารางที่ 4.3 การประเมินความรู้เกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

หลักการข้อที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักต่างๆของ FSC พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่มีความรู้ในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 100 เรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC ร้อยละ 82.7 เรื่องหลักการ FSC ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกฎหมายเป็นแค่ข้อบังคับ ร้อยละ 69.1 เรื่อง

การเข้ามาตรฐาน FSC ต้องเสียภาษีที่ดินให้ทางราชการเพียงครั้งเดียว ร้อยละ 42.7 เรื่องหลักการ FSC ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ การคุ้มครองแรงงาน ความปลอดภัย และความหลากหลายทางชีวภาพ และร้อยละ 64.5 เรื่องหลักการ FSC ไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ

หลักการข้อที่ 2 สิทธิในการถือครอง การใช้ประโยชน์จากที่ดินและความรับผิดชอบ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพาราร้อยละ 67.3 มีความรู้ในประเด็นเรื่องหลักฐานที่ดินที่ของรับรองมาตรฐานถูกต้องตามกฎหมาย ไม่อยู่ในเขตป่าสงวนหรือ สปก. ร้อยละ 56.4 ร้อยละ 53.6 และร้อยละ 60.0 เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องหลักการ FSC มีกระบวนการแก้ไขข้อขัดแย้งจากการเรียกร้องสิทธิการถือครองที่ดิน และการใช้ประโยชน์ หลักการ FSC ต้องมีเอกสารการขอใช้ประโยชน์ที่ดิน และที่ดินต้องไม่เปลี่ยนสภาพจากพื้นที่ป่าหลังปี พ.ศ. 2537 ตามลำดับ

หลักการข้อที่ 3 การยอมรับ และเคารพสิทธิของชนพื้นเมือง พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารา ร้อยละ 57.3 มีความรู้เรื่องการยอมรับและให้ความคุ้มครองชนพื้นเมือง ร้อยละ 81.8 ร้อยละ 43.6 และร้อยละ 47.3 เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องสิทธิของชนพื้นเมืองในการใช้ที่ดินในแนวเขตของตนเอง การขตเซยการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของชนพื้นเมือง และขนบธรรมเนียมของชนพื้นเมืองที่เกี่ยวข้องกับหลักการของ FSC ตามลำดับ

หลักการข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ต่างๆกับชุมชน พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารา ร้อยละ 78.2 ร้อยละ 69.1 ร้อยละ 75.5 และร้อยละ 76.4 เกษตรกรมีความรู้เรื่องการจ้างแรงงานนอกพื้นที่ในการดูแลสวนยางพาราได้ การจ้างแรงงานขึ้นอยู่กับค่าแรงขั้นต่ำ โดยผู้จ้างสามารถกำหนดเองได้ การดูแลความปลอดภัยของคณงาน และการช่วยเหลือ/ตอบแทน ชุมชน สังคม ตามลำดับ และร้อยละ 40.9 เกษตรกรไม่แน่ใจเรื่องการให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชน

หลักการข้อที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าไม้ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารา ร้อยละ 73.6 เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์จากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด ร้อยละ 49.1 และ ร้อยละ 66.4 เกษตรกรมีความรู้เรื่องการใช้งบประมาณในการลงทุนได้อย่างไม่จำกัด และการนำผลผลิตจากไม้มาใช้แปรรูปได้เพียงอย่างเดียว ตามลำดับ และร้อยละ 45.5 เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการอนุรักษ์ต้นไม้และพื้นที่ต้นน้ำต้องมีส่วนงานย่อยในการดูแล

หลักการข้อที่ 6 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารา ร้อยละ 43.6 และ ร้อยละ 55.5 ไม่มีความรู้เรื่องการมีมาตรการป้องกันระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ และการแปรสภาพของสวนป่า ตามลำดับ ร้อยละ 54.5 เกษตรกรมีความรู้เรื่องการทิ้งภาชนะปนเปื้อนสารเคมีร่วมกับภาชนะอื่น

หลักการข้อที่ 7 กำหนดหลักการจัดการเป็นลายลักษณ์อักษร พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารา ร้อยละ 67.3 ไม่มีความรู้เรื่องการกำหนดเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระยะยาว ร้อยละ 59.1 ร้อยละ 63.6 และร้อยละ 64.5 มีความรู้เรื่องการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ไม่จำเป็นต้องมีแผนที่ชัดเจน การจัดการเป็นความลับห้ามเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนรับทราบ และใช้แผนงานตามข้อมูลเดิมในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

หลักการข้อที่ 8 การตรวจตรากำกับดูแล และประเมินผล พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารา ร้อยละ 47.3 ร้อยละ 53.6 และร้อยละ 45.5 เกษตรกรมีความรู้เรื่องการบันทึกข้อมูลการผลิตทางการเกษตร การไม่มีแผนการติดตามประเมินผลการจัดการพื้นที่สวนป่า และไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนทราบได้ ตามลำดับ ร้อยละ 60.0 เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการมีเอกสารกำกับและรับรองแหล่งที่มาของสินค้า

หลักการข้อที่ 9 การฟื้นฟูป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารา ร้อยละ 78.2 และ ร้อยละ 79.1 เกษตรกรมีความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารแหล่งอาหารของชุมชน และการปกป้องพื้นที่ให้เฉพาะคนในชุมชนสามารถล่าสัตว์ได้ ตามลำดับ ร้อยละ 66.4 และ ร้อยละ 61.8 เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการประเมินพื้นที่การคุ้มครองต่อเนื่อง และการตรวจตรากำกับดูแลแผนการจัดการป่าไม้รายปี ตามลำดับ

หลักการข้อที่ 10 การวางแผนการจัดการพื้นที่ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารา ร้อยละ 63.6 และร้อยละ 55.5 เกษตรกรมีความรู้เรื่องการไม่มีแผนการผลิตอย่างต่อเนื่อง และการวิเคราะห์ตนเอง/สถานการณ์/ตลาดได้ ตามลำดับ ร้อยละ 40.0 ร้อยละ 49.1 และร้อยละ 40.0 เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องมาตรฐาน FSC ต้องมีการกำหนดการวางแผนการจัดการพื้นที่ การไม่มีแผนการดูแลพื้นที่ และการใช้ชนิดพันธุ์ที่หลากหลาย ตามลำดับ

2.2 การประเมินศักยภาพของเกษตรกรตามหลักการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

การประเมินศักยภาพของเกษตรกรตามหลักการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ รายละเอียดดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ประเมินศักยภาพในสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน FSC

n=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ปฏิบัติ		มี/ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
หลักการข้อที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักต่างๆของ FSC							
1.เกษตรกรเสียภาษีที่ดินให้ทางราชการเพียงครั้งเดียว	12	10.9	98	89.1	0	0	21
2.เกษตรกรมีการป้องกันระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ	20	18.2	90	81.8	0	0	21
3.เกษตรกรสามารถจัดการสวนยางตามมาตรฐาน FSC โดยมีข้อผูกพันระยะยาวได้	69	62.7	17	15.5	24	21.8	13
หลักการข้อที่ 2 สิทธิในการถือครองการใช้ประโยชน์จากที่ดินและความรับผิดชอบ							
4.เกษตรกรมีโฉนดที่ดินที่ถูกต้องโดยไม่อยู่ในเขตป่าสงวน	16	14.5	90	81.8	4	3.7	18
5.ที่ดินของเกษตรกรเป็นที่ดินที่เปลี่ยนสภาพจากป่าธรรมชาติก่อนปี พ.ศ.2537	49	44.5	59	53.6	2	1.8	19

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ปฏิบัติ		มี/ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
6.เกษตรกรไม่จำเป็นต้องมีเอกสาร การอนุญาตในการใช้ที่ดิน สาธารณะ	24	21.8	86	78.2	0	0	21
หลักการข้อที่ 3 การยอมรับ และ เคารพสิทธิของชนพื้นเมือง							
7.เกษตรกรมีการยอมรับกลุ่มชน พื้นเมือง	0	0	1	0.9	109	99.1	1
8.เกษตรกรมีการบุกรุก และขับไล่ ชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	2	1.8	108	98.2	0	0	21
หลักการข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ ต่าง ๆ กับชุมชน							
9.เกษตรกรเน้นการจ้างงานคน นอกพื้นที่	0	0	13	11.8	97	88.2	5
10.การจ้างงานต้องคำนึงถึงสิทธิ และเงื่อนไขการจ้างงานอย่างเป็น ธรรม	26	23.6	8	7.3	76	69.1	8
11.การทำงานต้องคำนึงถึงความ ปลอดภัยของคนงานและ ครอบครัว	0	0	1	0.9	109	99.1	1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ปฏิบัติ		มี/ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
12.มีการสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้	24	21.8	86	78.2	0	0	21
13.มีการให้ความรู้แก่ชุมชนในการคุ้มครองป่าไม้ขั้นต้น	4	3.6	106	96.4	0	0	21
หลักการข้อที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าไม้							
14.เกษตรกรมีการใช้ผลผลิตจากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด	12	10.9	63	57.3	35	31.8	11
15.เกษตรกรไม่คำนึงถึงงบประมาณในการลงทุน	2	1.8	87	79.1	21	19.1	14
16.เกษตรกรมีการทำฝายชะลอน้ำเพื่ออนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธาร	0	0	77	70.0	33	30.0	12
หลักการข้อที่ 6 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม							
17.เกษตรกรมีมาตรการป้องกันการบุกรุก ทำลายระบบนิเวศอย่างชัดเจน	24	21.8	86	78.2	0	0	21
18.เกษตรกรมีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง	5	4.5	0	0	105	95.5	4

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ปฏิบัติ		มี/ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
19.เกษตรกรกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีร่วมกับขยะอื่นๆ	0	0	39	35.5	71	64.5	9
หลักการข้อที่ 7 กำหนดหลักการจัดการเป็นลายลักษณ์อักษร							
20.เกษตรกรไม่มีการนำองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปฏิบัติ	10	9.1	100	90.9	0	0	21
21.เกษตรกรมีแผนการปฏิบัติที่ชัดเจน	24	21.8	86	78.2	0	0	21
22.เกษตรกรวางแผนเป้าหมายในการปฏิบัติงานระยะสั้น	11	10.0	48	43.6	51	46.4	10
หลักการข้อที่ 8 การตรวจตรากำกับดูแล และประเมินผล							
23.ไม่มีการดูแลพื้นที่ป่าไม้ในชุมชน	17	15.5	93	84.5	0	0	21
24.ผลิตภัณฑ์ไม้จากพื้นที่ป่าต้องมีเอกสารรับรองแหล่งที่มา	6	5.5	102	92.7	2	1.8	19
25.ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลในการดูแลพื้นที่ป่าไม้ให้บุคคลอื่นทราบได้	9	8.2	91	82.7	10	9.1	16

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=110

ประเด็น	ไม่แน่ใจ		ไม่มี/ไม่ปฏิบัติ		มี/ปฏิบัติ		ลำดับ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
26.เกษตรกรมีการบันทึกข้อมูลการผลิตและผลผลิต	9	8.2	89	80.9	12	10.9	15
หลักการข้อที่ 9 การฟื้นฟูป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง							
27.คนในชุมชนมีการล่าสัตว์ในพื้นที่ตนเอง	0	0	23	20.9	87	79.1	6
28.มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในงานสวนป่าอย่างเหมาะสม	41	37.3	69	62.7	0	0	21
29.ต้องใช้ประโยชน์จากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด	12	10.9	93	84.5	5	4.5	17
หลักการข้อที่ 10 การวางแผนการจัดการพื้นที่							
30.เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่อง	3	2.7	21	19.1	86	78.2	7
31.เกษตรกรปลูกพืชทุกชนิดตามความต้องการของตน	0	0	1	0.9	109	99.1	1
32.ไม่กำหนดแนวเขตในการอนุรักษ์พื้นที่สวนป่า	32	29.1	78	70.9	0	0	21

จากตารางที่ 4.4 การประเมินศักยภาพของเกษตรกรตามหลักการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

หลักการข้อที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักต่างๆของ FSC พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 89.1 เกษตรกรไม่ได้เสียภาษีที่ดินให้ทางราชการเพียงครั้งเดียว ร้อยละ 81.8 เกษตรกรไม่มีการป้องกันระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ร้อยละ 62.7 เกษตรกรไม่แน่ใจเรื่องการจัดการสวนยางตามมาตรฐาน FSC โดยมีข้อผูกพันระยะยาวได้

หลักการข้อที่ 2 สิทธิในการถือครอง การใช้ประโยชน์จากที่ดินและความรับผิดชอบ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 81.8 เกษตรกรไม่มีโฉนดที่ดินที่ถูกต้อง ร้อยละ 44.5 เกษตรกรไม่แน่ใจเรื่องที่ดินที่เปลี่ยนสภาพจากป่าธรรมชาติก่อนปี พ.ศ. 2537 ร้อยละ 78.2 เกษตรกรไม่มีเอกสารการอนุญาตการใช้ที่ดินสาธารณะ

หลักการข้อที่ 3 การยอมรับ และเคารพสิทธิของชนพื้นเมือง พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 99.1 เกษตรกรมีการยอมรับกลุ่มชนพื้นเมือง ร้อยละ 98.2 เกษตรกรไม่มีการบุกรุก และขับไล่ชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

หลักการข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ต่างๆกับชุมชน พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 88.2 เกษตรกรส่วนใหญ่มีการจ้างงานคนนอกพื้นที่ ร้อยละ 69.1 มีการจ้างงานอย่างเป็นธรรม ร้อยละ 99.1 มีการคำนึงถึงความปลอดภัยของคนงานและครอบครัว ร้อยละ 78.2 ไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 96.4 ไม่มีการให้ความรู้แก่ชุมชนในการคุ้มครองป่าไม้ขั้นต้น

หลักการข้อที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าไม้ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 57.3 เกษตรกรไม่มีการใช้ผลผลิตจากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด ร้อยละ 79.1 เกษตรกรไม่คำนึงถึงงบประมาณในการลงทุน ร้อยละ 70.0 เกษตรกรไม่มีการทำฝายชะลอน้ำ เพื่ออนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธาร

หลักการข้อที่ 6 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 78.2 เกษตรกรไม่มีมาตรการป้องกันการบุกรุก ทำลายระบบนิเวศอย่างชัดเจน ร้อยละ 95.5 เกษตรกรมีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง ร้อยละ 64.5 ไม่มีการกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีร่วมกับขยะอื่นๆ

หลักการข้อที่ 7 กำหนดหลักการจัดการเป็นลายลักษณ์อักษร พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 90.9 เกษตรกรไม่มีการนำองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปฏิบัติ ร้อยละ 78.2 เกษตรกรไม่มีแผนการปฏิบัติที่งานชัดเจน ร้อยละ 46.4 เกษตรกรมีการวางแผนเป้าหมายในการปฏิบัติงานระยะสั้น

หลักการข้อที่ 8 การตรวจตรากำกับดูแล และประเมินผล พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 84.5 เกษตรกรไม่มีการดูแลพื้นที่ป่าไม้ในชุมชน ร้อยละ 92.7 เกษตรกรไม่มีเอกสารรับรองแหล่งที่มาผลิตภัณฑ์ไม้จากพื้นที่ป่า ร้อยละ 82.7 ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลในการดูแลพื้นที่ป่าไม้ให้บุคคลอื่นทราบได้ ร้อยละ 80.9 เกษตรกรไม่มีการบันทึกข้อมูลการผลิตและผลผลิต

หลักการข้อที่ 9 การฟื้นฟูป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 79.1 เกษตรกรมีการล่าสัตว์ในพื้นที่ตนเอง ร้อยละ 62.7 เกษตรกรไม่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในงานสวนป่า ร้อยละ 84.5 ไม่มีการใช้ประโยชน์จากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หลักการข้อที่ 10 การวางแผนจัดการพื้นที่ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางพารามีการปฏิบัติในแต่ละประเด็นดังนี้ ร้อยละ 78.2 เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 99.1 เกษตรกรมีการปลูกพืชทุกชนิดตามความต้องการของตน ร้อยละ 70.9 เกษตรกรไม่มีการกำหนดแนวเขตในการอนุรักษ์พื้นที่สวนป่า

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

ประกอบด้วย

- 3.1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis ของเกษตรกร
  - 3.2 การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของเกษตรกร
  - 3.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน
- โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ SWOT Analysis ของเกษตรกรในการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราให้
เกิดความยั่งยืน

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
1. เกษตรกรมีการยอมรับกลุ่มชนพื้นเมือง ไม่มีการ บุกรุก และขับไล่ชนพื้นเมืองออกจากพื้นที่	1. เกษตรกรไม่มีหลักฐานที่ดิน และการเสียภาษี ที่ดินอย่างถูกต้อง
2. เกษตรกรมีการจ้างงานอย่างเป็นธรรม	2. เกษตรกรไม่มีการป้องกันระบบนิเวศและความ หลากหลายทางชีวภาพ
3. เกษตรกรคำนึงถึงความปลอดภัยของคนงาน และครอบครัว	3. เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC
4. เกษตรกรมีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง และ กำจัดภาชนะสารเคมีอย่างถูกวิธี	4. เกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดการสวนป่า อย่างยั่งยืน
5. เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่อง	5. เกษตรกรเน้นการจ้างงานคนนอกพื้นที่
6. เกษตรกรประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา มานาน	6. เกษตรกรไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนมี ส่วนร่วมดูแล รักษาทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และ พื้นที่ต้นน้ำ
7. เกษตรกรสามารถกรีดยางได้ทุกวัน	7. เกษตรกรไม่คำนึงถึงงบประมาณในการลงทุน
8. ใช้พันธุ์ยางเหมาะสมกับพื้นที่	8. เกษตรกรไม่มีการใช้ประโยชน์จากสวนป่าให้เกิด ประโยชน์สูงสุด
9. สามารถปลูกผลไม้แซมในร่องสวนเพื่อเพิ่ม รายได้ให้กับเกษตรกร	9. เกษตรกรไม่มีการนำองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปฏิบัติ
10. พื้นที่เหมาะแก่การปลูกยางพารา	10. เกษตรกรไม่มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน
	11. เกษตรกรไม่มีการเปิดเผยข้อมูลในการดูแล พื้นที่ป่าไม้ให้บุคคลอื่นทราบ
	12. ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตได้ อย่างสะดวก

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
<p>1.เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมเกษตรกรเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนเข้ามาให้ความรู้กับเกษตรกรเรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางผ่านมาตรฐาน</p> <p>2.เจ้าหน้าที่ต้องมาให้ความรู้และสนับสนุน พัฒนาอย่างจริงจัง และพร้อมดูแลเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืน</p> <p>3.ภาครัฐบาลและภาคเอกชนควรร่วมกันสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถจัดการพื้นที่สวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืนและเป็นไปตามมาตรฐาน</p>	<p>1.ไม่มีแหล่งเรียนรู้ในเรื่องมาตรฐาน FSC ที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>2. ภาครัฐและภาคเอกชนขาดการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน จึงไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้</p> <p>3. เจ้าหน้าที่ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน จึงไม่สามารถส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>4. เจ้าหน้าที่ไม่มีการจัดทำนโยบายส่งเสริม และวิธีการปฏิบัติให้เกษตรกร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน</p> <p>5. ต้นทุนการผลิตสูง</p> <p>6. สภาพอากาศมีฝนตกชุก</p>

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของเกษตรกรในการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืน

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
ปัจจัยภายใน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกษตรกรมีการยอมรับกลุ่มชนพื้นเมือง ไม่มีการบุกรุก และขับไล่ชนพื้นเมืองออกจากพื้นที่ 2. เกษตรกรมีการจ้างงานอย่างเป็นธรรม 3. เกษตรกรคำนึงถึงความปลอดภัยของคนงานและครอบครัว 4. เกษตรกรมีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง และกำจัดภาชนะสารเคมีอย่างถูกวิธี 5. เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่อง 6. เกษตรกรประกอบอาชีพการทำสวนยางพารามานาน 7. เกษตรกรสามารถกรีดยางได้ทุกวัน 8. ใช้พันธุ์ยางเหมาะสมกับพื้นที่ 9. สามารถปลูกผลไม้แซมในร่องสวนเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร 10. พื้นที่เหมาะแก่การปลูกยางพารา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกษตรกรไม่มีหลักฐานที่ดิน และการเสียภาษีที่ดินอย่างถูกต้อง 2. เกษตรกรไม่มีการป้องกันระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ 3. เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC 4. เกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน 5. เกษตรกรเน้นการจ้างงานคนนอกพื้นที่ 6. เกษตรกรไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแล รักษา ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพื้นที่ต้นน้ำ 7. เกษตรกรไม่คำนึงถึงงบประมาณในการลงทุน 8. เกษตรกรไม่มีการใช้ประโยชน์จากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด 8. เกษตรกรไม่มีการนำองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปฏิบัติ 9. เกษตรกรไม่มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน 10. เกษตรกรไม่มีการเปิดเผยข้อมูลในการดูแลพื้นที่ป่าไม้ให้บุคคลอื่นทราบ 11. ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีแลอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวก
ปัจจัยภายนอก		

โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
<p>1.เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมเกษตรกรเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนเข้ามาให้ความรู้กับเกษตรกรเรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางผ่านมาตรฐาน</p> <p>2.เจ้าหน้าที่ต้องมาให้ความรู้และสนับสนุน พัฒนาอย่างจริงจัง และพร้อมดูแลเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืน</p> <p>3.ภาครัฐบาลและภาคเอกชนควรร่วมกันสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถจัดการพื้นที่สวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืนและเป็นไปตามมาตรฐาน</p>	<p>1. พัฒนาการจัดการสวนยางพาราให้เกษตรกรชาวสวนยางมีองค์ความรู้เรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC</p> <p>2. ส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางสามารถจัดการสวนยางพาราให้เป็นไปตามมาตรฐานและคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก</p> <p>3. พัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้พร้อมดูแลเกษตรกรชาวสวนยางในการวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน</p>	<p>1. เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินควรเข้ามาตรวจสอบพื้นที่สวนยางพาราเพื่อทำเอกสารสิทธิ์ให้เกษตรกรมีหลักฐานที่ดินที่ถูกต้อง</p> <p>2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปฏิบัติด้านการรับรองมาตรฐาน FSC และด้านการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน</p> <p>3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร ส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมดูแลระบบนิเวศ ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพื้นที่ต้นน้ำที่สำคัญของชุมชน</p> <p>4. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานและด้านงบประมาณอย่างเป็นระบบ</p> <p>5. เจ้าหน้าที่โทรคมนาคมสนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้</p>

อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
<p>1. ไม่มีแหล่งเรียนรู้ในเรื่องมาตรฐาน FSC ที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>2. ภาครัฐและภาคเอกชนขาดการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน จึงไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้</p> <p>3. เจ้าหน้าที่ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน จึงไม่สามารถส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>4. เจ้าหน้าที่ไม่มีการจัดทำนโยบายส่งเสริม และวิธีการปฏิบัติให้เกษตรกร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน</p> <p>5. ต้นทุนการผลิตสูง</p> <p>6. สภาพอากาศมีฝนตกชุก</p>	<p>1. พัฒนาการจัดการสวนยางพาราสำหรับเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน FSC</p> <p>2. สร้างการรับรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของการยางเพื่อนำไปขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อไป</p> <p>3. เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเพื่อลดต้นทุนการผลิต</p>	<p>1. จัดทำสวนยางพาราต้นแบบให้เกษตรกรและผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน</p> <p>2. จัดทำแผนนโยบายในการส่งเสริมการจัดการสวนยางพาราเพื่อให้เกษตรกรสามารถผ่านเข้าสู่มาตรฐาน FSC</p> <p>3. ส่งเสริมเด็กรุ่นใหม่ให้มีองค์ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการ สวนยางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสร้างจิตสำนึกในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติ</p>

3.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

3.3.1 ด้านการเรียนรู้ของเกษตรกร

- 1) พัฒนาองค์ความรู้เรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC ในการจัดการสวนยางพาราให้เกษตรกรชาวสวนยาง
- 2) จัดกลุ่มแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสวนยางพาราของเกษตรกรให้เกิดความยั่งยืน
- 3) จัดอบรมเกษตรกรเรื่องการจัดการสวนยางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4) ส่งเสริมเด็กรุ่นใหม่ให้มีองค์ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสร้างจิตสำนึกในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติ

3.3.2 ด้านการพัฒนาการผลิต

- 1) เกษตรกรวางแผนงบประมาณในการลงทุนวิธีการปฏิบัติงานให้ผ่านเข้าสู่มาตรฐาน FSC
- 2) เกษตรกรวางแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และสามารถเข้าถึงได้
- 3) เกษตรกรชาวสวนยางสามารถจัดการสวนยางพาราให้เป็นไปตามมาตรฐาน
- 4) เกษตรกรชาวสวนยางมีการจัดการสวนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก
- 5) เกษตรกรมีการนำองค์ความรู้ใหม่มาใช้ในเรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC เข้ามาปฏิบัติ

3.3.3 ด้านการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่

- 1) การส่งเสริมพัฒนาการจัดการสวนยางพาราสำหรับเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน FSC
- 2) เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินควรเข้ามาตรวจสอบพื้นที่สวนยางพาราเพื่อทำเอกสารสิทธิ์ให้เกษตรกรมีหลักฐานที่ดินที่ถูกต้อง
- 3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปฏิบัติด้านการรับรองมาตรฐาน FSC และด้านการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน
- 4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมดูแลระบบนิเวศ ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพื้นที่ต้นน้ำที่สำคัญของชุมชน
- 5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานและด้านงบประมาณอย่างเป็นระบบ
- 6) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปสนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้
- 7) สร้างการรับรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของการยางแห่งประเทศไทยเพื่อนำไปขับเคลื่อนการดำเนินงานการรับรองมาตรฐาน

8) จัดทำสวนยางพาราต้นแบบให้เกษตรกรและผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้
เกี่ยวกับการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

9) ถอดบทเรียนองค์ความรู้จากคนหรือกลุ่มต้นแบบที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแล้ว

10) เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง เพื่อลด
ต้นทุนการผลิต

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร
อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา นำเสนอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร จังหวัดสงขลา
- 1.1.2 เพื่อประเมินศักยภาพของเกษตรกรที่ปลูกยางพาราเพื่อเข้าสู่แนวทางการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของเกษตรกร
- 1.1.3 เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก และแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1) ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับการยางแห่งประเทศไทย มีที่ตั้งสวนยางอยู่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาหวี อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา จำนวน 137 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในระยะนี้ได้มาจากการคำนวณจากสูตร ทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 110 คน สุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (1) แบบสอบถาม มีประเด็นคำถามหลัก ได้แก่ สภาพทั่วไปส่วนบุคคล และการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร (2) แบบประเมินศักยภาพการจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืนของเกษตรกร

3) การเก็บข้อมูล ใช้การสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาที่สุ่มมา คือ เกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับการยางแห่งประเทศไทย มีที่ตั้งสวนยางอยู่บ้านปลายรำ หมู่ 11 ตำบลนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

4) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย

1.2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่การยางแห่งประเทศไทย อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 5 คน โดนเลือกแบบเจาะจงเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมเกษตรกรเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการสวนปาล์มอย่างยั่งยืน และเกษตรกรชาวสวนยางพารา จำนวน 5 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยการประชุมกลุ่ม

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

3) วิธีการเก็บข้อมูล ดำเนินการนัดหมายเพื่อทำการประชุมกลุ่ม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และจัดทำกลยุทธ์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร จังหวัดสงขลา

4) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ของเกษตรกร จังหวัดสงขลา คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็ง จุดอ่อน และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ โอกาส อุปสรรค และนำมาวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์แล้วนำมาจัดกลุ่มเพื่อกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาในแต่ละด้าน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และวิธีการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร

1) สภาพทั่วไปส่วนบุคคลของเกษตรกรชาวสวนยางพารา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 57.3) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 30.9) มีสถานภาพการสมรส (ร้อยละ 70.9) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 80.9) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 39.1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา (ร้อยละ 43.6) มีประสบการณ์การทำสวนยางพารา ระหว่าง 11-20 ปี (ร้อยละ 42.7) มีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 3-4 คน (ร้อยละ 42.7) มีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแรงงานภาคการเกษตร 3-4 คน (ร้อยละ 58.2) มีรายได้จากภาคการเกษตรต่อปี ระหว่าง 200,001- 400,000 บาท (ร้อยละ 59.1) เกษตรกรมีการซื้อที่ดินเอง (ร้อยละ 84.5) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน (ร้อยละ 69.1)

2) การจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร พบว่า สภาพพื้นที่สวนยางเป็นพื้นที่เชิงเขา (ร้อยละ 64.5) มีขนาดพื้นที่ระหว่าง 11-20 ไร่ (ร้อยละ 63.6) เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ยาง RRIM 600 (ร้อยละ 71.8) ระยะห่างในการปลูก ส่วนใหญ่ใช้ระยะ 2.5*7 เมตร (ร้อยละ 48.2) จำนวนต้นยางที่ปลูก 60 ต้นต่อไร่ (ร้อยละ 38.2) อายุยางปัจจุบันอยู่ในช่วง 6-10 ปี (ร้อยละ 48.2) ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยสูตร 20-8-20 ในการดูแลต้นยาง (ร้อยละ 48.2) โรคที่เกษตรกรพบคือโรครากเน่า - โคนเน่า (ร้อยละ 30.9) เกษตรกรทุกรายใช้สารเคมีในการกำจัดโรค (ร้อยละ 100) ศัตรูพืชที่เกษตรกรพบคือปลวก (ร้อยละ 59.1) เกษตรกรทุกรายใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช (ร้อยละ 100) วัชพืชที่เกษตรกรพบคือหญ้า (ร้อยละ 100) เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช (ร้อยละ 91.8) เกษตรกรเริ่มกรีดยางที่อายุยาง 5 ปี (ร้อยละ 28.2) ส่วนใหญ่ใช้ระบบการกรีด 4 วันเว้น 1 วัน (ร้อยละ 46.4) ความถี่ในการกรีดยางอยู่ระหว่าง 23-24 วันต่อเดือน (ร้อยละ 46.3) เกษตรกรมีการจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบน้ำยางสด (ร้อยละ 95.5) ราคาผลผลิตในรูปแบบน้ำยางสด 41-50 บาทต่อกิโลกรัม (ร้อยละ 95.5) เกษตรกรทุกรายจำหน่ายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลาง (ร้อยละ 100) ในอนาคตเกษตรกรไม่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การผลิต (ร้อยละ 61.8) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสงเคราะห์จากสภย. (ร้อยละ 82.7)

1.3.2 ประเมินศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

1) ประเมินความรู้ของเกษตรกรตามหลักการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน จากการศึกษาหลักการข้อที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักต่างๆของ FSC พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ ความรู้ด้านกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ ข้อตกลงระหว่างประเทศ และการปฏิบัติตามหลักการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

หลักการข้อที่ 2 สิทธิในการถือครอง การใช้ประโยชน์จากที่ดินและความรับผิดชอบ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นเรื่องหลักฐานที่ดินไม่ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนหรือ สปก. (ร้อยละ 67.3) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ กระบวนการแก้ไขข้อขัดแย้งจากการถือครองที่ดิน และการใช้ประโยชน์ของพื้นที่โดยที่ดินต้องไม่เปลี่ยนสภาพจากพื้นที่ป่าธรรมชาติหลังปี พ.ศ. 2537

หลักการข้อที่ 3 การยอมรับและเคารพสิทธิของชนพื้นเมือง พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นเรื่องการยอมรับกลุ่มชนพื้นเมือง (ร้อยละ 57.3) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ สิทธิของชนพื้นเมืองในการใช้ที่ดินในแนวเขตตนเอง การขดเซยการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชนพื้นเมือง

หลักการข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ต่างๆกับชุมชน พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นเรื่องการดูแลความปลอดภัยของคนงานอย่างเหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนด (ร้อยละ 75.5) และ การให้ความช่วยเหลือ/ตอบแทน ชุมชน สังคม (ร้อยละ 76.4) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ การจ้าง และค่าแรงจากการจ้างงาน

หลักการข้อที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าไม้ พบว่า เกษตรกรไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ การใช้ประโยชน์จากป่าไม้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้งบประมาณ การแปรรูป และการมีส่วนร่วมย่อยในการดูแล อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และพื้นที่ต้นน้ำ

หลักการข้อที่ 6 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ มาตรการป้องกันระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ การแปรสภาพสวนป่า และการทิ้งภาชนะปนเปื้อนสารเคมี

หลักการข้อที่ 7 กำหนดหลักการจัดการเป็นลายลักษณ์อักษร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ การกำหนดเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปฏิบัติงานตามแผนงาน และการเปิดเผยข้อมูล

หลักการข้อที่ 8 การตรวจตรากำกับดูแล และประเมินผล พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นเรื่องการบันทึกข้อมูลผลผลิตทางการเกษตร (ร้อยละ 47.3) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ แผนการติดตามการจัดการพื้นที่ การเปิดเผยข้อมูล และเอกสารรับรองแหล่งที่มาของสินค้า

หลักการข้อที่ 9 การฟื้นฟูป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารแหล่งอาหารของชุมชน (ร้อยละ 78.2) และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ การปกป้องพื้นที่ไม่ให้มีการล่าสัตว์ การประเมินพื้นที่การคุ้มครองต่อเนื่อง และการตรวจตราแผนการจัดการป่าไม้รายปี

หลักการข้อที่ 10 การวางแผนการจัดการพื้นที่ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในประเด็นเรื่องการวิเคราะห์ตนเอง สถานการณ์ ตลาดได้ (ร้อยละ 55.5) และเกษตรกรไม่มีความรู้ในหลายประเด็น คือ แผนการผลิต การวางแผนการจัดการพื้นที่เมื่อสู่มาตรฐาน FSC และการใช้ชนิดพันธุ์

2) การประเมินศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน จากการศึกษาหลักการข้อที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักต่างๆของ FSC พบว่า เกษตรกรมีการเสียภาษีที่ดินให้ทางราชการทุกปี เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการป้องกันระบบนิเวศ และไม่แน่ใจในการจัดการสวนยางเมื่อเข้าสู่มาตรฐาน FSC โดยมีข้อผูกพันระยะยาวได้

หลักการข้อที่ 2 สิทธิในการถือครอง การใช้ประโยชน์จากที่ดินและความรับผิดชอบ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีโฉนดที่ดินถูกต้อง แต่ไม่แน่ใจเรื่องการเปลี่ยนสภาพจากป่าธรรมชาติก่อนปี พ.ศ. 2537 และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารการขอใช้ที่ดินสาธารณะ

หลักการข้อที่ 3 การยอมรับและเคารพสิทธิของชนพื้นเมือง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับกลุ่มชนพื้นเมืองและไม่มีการบุกรุก ชั้โล่ชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

หลักการข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ต่างๆกับชุมชน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการจ้างงานคนนอกพื้นที่ แต่มีการจ่ายค่าจ้างอย่างเป็นธรรม คำนึงถึงความปลอดภัยของคนงานและครอบครัว แต่เกษตรกรไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ และไม่มีการให้ความรู้แก่คนในชุมชนเกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้ขั้นต้น

หลักการข้อที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าไม้ พบว่า เกษตรกรมีการใช้ผลผลิตจากสวนป่า แต่ไม่มีการสร้างฝายชะลอน้ำ เพื่ออนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธาร

หลักการข้อที่ 6 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง แต่มีการกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีร่วมกับภาชนะอื่น และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีมาตรการป้องกันการบุกรุก และทำลายระบบนิเวศอย่างชัดเจน

หลักการข้อที่ 7 กำหนดหลักการจัดการเป็นลายลักษณ์อักษร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการนำองค์ความรู้ใหม่ๆเข้ามาปฏิบัติ และไม่มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน แต่มีการวางแผนการปฏิบัติงานระยะสั้น

หลักการข้อที่ 8 การตรวจตรากำกับดูแล และประเมินผล พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการดูแลพื้นที่ป่าไม้ในชุมชน ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลการดูแลให้บุคคลอื่นทราบ ไม่มีเอกสารรับรองแหล่งที่มาผลิตภัณฑ์ไม้จากพื้นที่ป่า และไม่มีการบันทึกข้อมูลการผลิตและผลผลิต

หลักการข้อที่ 9 การฟื้นฟูป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการล่าสัตว์ในพื้นที่ของตนเอง แต่ไม่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสวนป่า และไม่มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หลักการข้อที่ 10 การวางแผนการจัดการพื้นที่ พบว่า เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีการคัดเลือกชนิดพืชมาปลูกให้เหมาะสม และไม่มีการกำหนดแนวเขตในการอนุรักษ์พื้นที่สวนป่า

1.3.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร จังหวัดสงขลา นำข้อมูลมาวิเคราะห์การพัฒนาการจัดการสวนยาง 3 ด้าน คือ

1) **ด้านการเรียนรู้ของเกษตรกร**

(1) พัฒนานองค์ความรู้เรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC ในการจัดการสวนยางพาราให้เกษตรกร

(2) จัดกลุ่มแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ๆเพื่อพัฒนาสวนยางพาราของเกษตรกรให้เกิดความยั่งยืน

(3) จัดอบรมเกษตรกรเรื่องการจัดการสวนยางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(4) ส่งเสริมเด็กรุ่นใหม่ให้ม้องค์ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสร้างจิตสำนึกในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติ

2) **ด้านการพัฒนาการผลิต**

(1) เกษตรกรวางแผนงบประมาณในการลงทุนวิธีการปฏิบัติงานให้ผ่านเข้าสู่มาตรฐาน FSC

(2) เกษตรกร

(3) วางแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และสามารถเข้าถึงได้
 (4) เกษตรกรชาวสวนยางสามารถจัดการสวนยางพาราให้เป็นไปตาม
 มาตรฐาน

(5) เกษตรกรชาวสวนยางมีการจัดการสวนโดยคำนึงถึงความ
 ปลอดภัยเป็นหลัก

(6) เกษตรกรมีการนำองค์ความรู้ใหม่มาใช้ในเรื่องการรับรอง
 มาตรฐาน FSC เข้ามาปฏิบัติ

3) ด้านการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่

(1) การส่งเสริมการจัดการสวนยางพาราสำหรับเกษตรกรให้มี
 ประสิทธิภาพตามมาตรฐาน FSC

(2) เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินควรเข้ามาเอกสารสิทธิในที่ดินและหา
 แนวทางให้เกษตรกรมีหลักฐานที่ดินที่ถูกต้อง

(3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร
 ให้มีองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปฏิบัติด้านการรับรองมาตรฐาน FSC และด้านการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

(4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วม
 ดูแลระบบนิเวศ ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพื้นที่ต้นน้ำที่สำคัญของชุมชน

(5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร เข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรให้
 มีการวางแผนการปฏิบัติงานและด้านงบประมาณอย่างเป็นระบบ

(6) เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
 เข้าไปสนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้

(7) สร้างการรับรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของการยางแห่งประเทศไทย
 เพื่อนำไปขับเคลื่อนการดำเนินงานการรับรองมาตรฐาน

(8) จัดทำสวนยางพาราต้นแบบให้เกษตรกรและผู้สนใจเข้ามาศึกษา
 เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

(9) ถอดบทเรียนองค์ความรู้จากคนหรือกลุ่มต้นแบบที่ได้รับการ
 รับรองมาตรฐานแล้ว

(10) เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้
 เอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร จังหวัดสงขลา มีการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และวิธีการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร

2.1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสบการณ์ในการทำสวนยางเฉลี่ย 16 ปี ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ บัญชา สมบูรณ์สุข, ไชยยะ คงมณี, และปาริฉัตร รุ่งเรืองณัฐกุล (2560, น. 125) เกษตรกรในจังหวัดระนอง กระบี่ พังงา และภูเก็ต มีประสบการณ์การทำสวนยางพาราที่สูงมาก นั้นแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความชำนาญเป็นอย่างมากในการปฏิบัติ ส่วนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน เป็นแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2 คน มีรายได้ต่อปีจากภาคเกษตรระหว่าง 200,001-400,000 บาท และส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน เพราะเนื่องจากเดิมที่ดินที่บ้านปลายรำ เป็นป่าสงวนและป่าเสื่อมโทรม ชาวบ้านในพื้นที่ส่วนหนึ่งจึงเข้าบุกเบิกพื้นที่เพื่อทำเกษตรกรรม ต่อมาทางราชการได้ออกหนังสือทำกิน บท.5 และสค. 1 ให้บางส่วนเพื่อให้ชาวบ้านได้มีสิทธิในการใช้ที่ดินอย่างถูกต้อง แต่ชาวบ้านในพื้นที่ยังมีการขยายพื้นที่ทำกินต่อจนไปคาบเกี่ยวกับเขตป่าสงวนที่ทางราชการยังไม่ออกหนังสือรับรองสิทธิให้จึงทำให้ชาวบ้านดังกล่าวไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดินอย่างถูกต้อง

2.1.2 การจัดการสวนยางของเกษตรกร พบว่า สภาพพื้นที่บ้านปลายรำ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เชิงเขา มีขนาดพื้นที่เฉลี่ย 13 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ยาง RRIM 600 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากเพราะคุณภาพน้ำยางและคุณภาพของเนื้อไม้ดีกว่าพันธุ์อื่นๆ ระยะปลูก 2.5* 7 เมตร ส่วนใหญ่เริ่มกรีดเมื่ออายุ 4 ปี วิธีการกรีด กรีด 4 วันเว้น 1 วัน ผลผลิตที่จำหน่ายให้กับพ่อคนกลางส่วนใหญ่เป็นน้ำยางพาราสด ส่วนการสงเคราะห์จาก สกย. เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 82.7 ไม่ได้รับการสงเคราะห์ เพราะพื้นที่บ้านปลายรำเป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จึงไม่เข้าเกณฑ์ในการขอรับรองการสงเคราะห์ สกย

2.2 ประเมินศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

2.2.1 การประเมินความรู้ของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน FSC ข้อที่เกษตรกรมีความรู้น้อยกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ประเด็นการรับรองมาตรฐาน FSC การใช้ที่ดินของชน

พื้นเมืองในแนวเขตของตนเอง การกำหนดแผนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการแปรสภาพของสวนป่า เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จึงทำให้ไม่เข้าใจในหลักการจัดการสวนป่ากับคำถามในบางข้อที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงระหว่างประเทศ และการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์สูงตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน และจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่ายังไม่เคยมีหน่วยงานไหนเข้ามาอบรมและส่งเสริมในเรื่องดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรไม่มีความรู้ความเข้าใจ อีกทั้งยังไม่เห็นถึงความสำคัญและผลกระทบที่จะตามมาของการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

2.2.2 การประเมินศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

พบว่า การปฏิบัติตามมาตรฐาน FSC ข้อที่เกษตรกรปฏิบัติน้อยกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ประเด็นการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การให้ความรู้ในการคุ้มครองป่าไม้ การใช้มาตรการป้องกันการบุกรุกทำลายระบบนิเวศ และไม่มี การนำองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปฏิบัติ เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงระหว่างประเทศ และการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์สูงตามมาตรฐานสากล จึงทำให้การปฏิบัติงานของเกษตรกรไม่มีศักยภาพเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ดังนั้นควรมีการจัดการเพื่อเพิ่มศักยภาพให้เกษตรกรโดยส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC จัดอบรมเกษตรกรเรื่อง การจัดการสวนยางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเด็กรุ่นใหม่ให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืน สร้างจิตสำนึกในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติ และถอดบทเรียนองค์ความรู้จากกลุ่มคนต้นแบบที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแล้ว เพื่อเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถจัดการสวนยางพาราเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

2.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร จังหวัดสงขลา เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์พบว่าการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราควรมีการพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ของเกษตรกร ด้านการพัฒนาการผลิต และด้านการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ โดยเกษตรกรควรจัดทำแผนและฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ FSC/PEFC-FM/COC/ มอก.14061 และการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ สุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และวิธีการหรือขั้นตอนต่างๆตามหลักการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน (การยางแห่งประเทศไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2564) จากการศึกษาแนวทางในการพัฒนาจะเห็นได้ว่า ประเด็นที่หนึ่ง คือเรื่องเกษตรกรไม่มีความรู้ความเข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญ และไม่มีความตระหนัก

ในการจัดการสวนยางพารา ประเด็นที่สอง คือไม่มีการส่งเสริมในเรื่องของแนวทางที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน จึงต้องดำเนินการโดยให้ความรู้กับเกษตรกรเพื่อให้เกิดความตระหนัก ซึ่งจากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร จังหวัดสงขลา ด้านการเรียนรู้ของเกษตรกร ควรส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ และการปฏิบัติตามมาตรฐานอย่างเป็นธรรม มีการฝึกอบรมให้ความรู้ในการจัดการป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการจัดการสวนยางพาราต้นแบบให้เกษตรกรและผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาสวนยางพาราให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ด้านการพัฒนาการผลิต ควรส่งเสริมเกษตรกรในการวางแผนการผลิตทั้งเรื่องงบประมาณในการลงทุน การปฏิบัติงาน และความปลอดภัยในการทำงาน และเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกรในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยางพารา และการขายผลิตภัณฑ์จากยางพาราในราคาที่สูงขึ้น เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการได้ผลผลิตที่มาจากป่าธรรมชาติมีการจัดการป่าอย่างถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนด ด้านการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชนขาดการลงพื้นที่ในการสนับสนุนเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราเพื่อให้ผ่านมาตรฐาน FSC จึงควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีการลงพื้นที่วางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน ติดตาม ประเมินผล ดูแลและพร้อมสนับสนุนเกษตรกรในการดำเนินการพัฒนาสวนยางพารา อีกทั้งหน่วยงานต้องมีนโยบายในการบริหารจัดการด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยเกษตรกรวางแผนการจัดการสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งจากงานวิจัยของสุรศักดิ์ ตาดทอง (2566) พบว่าปัจจัยความสำเร็จเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อย ดำเนินการจัดการสวนยางพาราตามหลักการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ต้องมีรูปแบบในการจัดการ 2 รูปแบบ คือ 1. ปัจจัยภายในเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร โดยเกษตรกรต้องมีการวางแผนงานที่ชัดเจน กลุ่มเกษตรกรต้องมีความเข้มแข็ง มีบุคลากรเพียงพอ และมีความรู้ความเข้าใจมาตรฐาน 2. ปัจจัยภายนอกเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนมีการติดตาม ประเมินผล ดูแลและพร้อมสนับสนุนเกษตรกรในการดำเนินการพัฒนาสวนยางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร จังหวัดสงขลา ส่วนเรื่องที่ดินของเกษตรกรที่ไม่มีหลักฐานที่ดิน ควรให้เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินเข้ามาตรวจสอบพื้นที่สวนยางพาราเพื่อดำเนินการจัดทำเอกสารสิทธิ์ให้เกษตรกรมีหลักฐานที่ดินที่ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร จังหวัดสงขลา ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร ต้องสร้างการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับ และการปฏิบัติตามมาตรฐานอย่างเป็นธรรม เคารพสิทธิของคนในชุมชน มีการฝึกอบรมให้ความรู้ในการจัดการสวนยางพารา แผนการดำเนินงาน และการดำเนินกิจกรรมอย่างสอดคล้อง คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการพัฒนาสวนยางเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การผลิต และสิ่งแวดล้อม

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร เข้าไปส่งเสริมเกษตรกรเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน มีการลงพื้นที่วางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน ติดตาม ประเมินผล ดูแลและพร้อมสนับสนุนเกษตรกรในการดำเนินการพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการจำหน่ายสินค้าที่มีการจัดการที่ผ่านมาตรฐานและยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐและภาคเอกชน ควรร่วมมือกันสนับสนุนเกษตรกรให้เข้าสู่มาตรฐาน มีการวางแผนการดำเนินงานรวมถึงการควบคุมกิจกรรมที่มีการส่งเสริมในเรื่องการปลูกป่าที่ให้ผลผลิตอย่างยาวนานและมีความยั่งยืน เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยางพารา และการขายผลิตภัณฑ์จากยางพาราในราคาที่สูงขึ้น เป็นหลักประกันให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น

3.1.4 ข้อเสนอแนะต่อนโยบายในการส่งเสริม FSC ควรส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการควบคุมดูแลขยะ และของเสียอื่นๆ มีมาตรการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า และมีการวางแผนการจัดการดูแลป้องกันสัตว์ ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาว

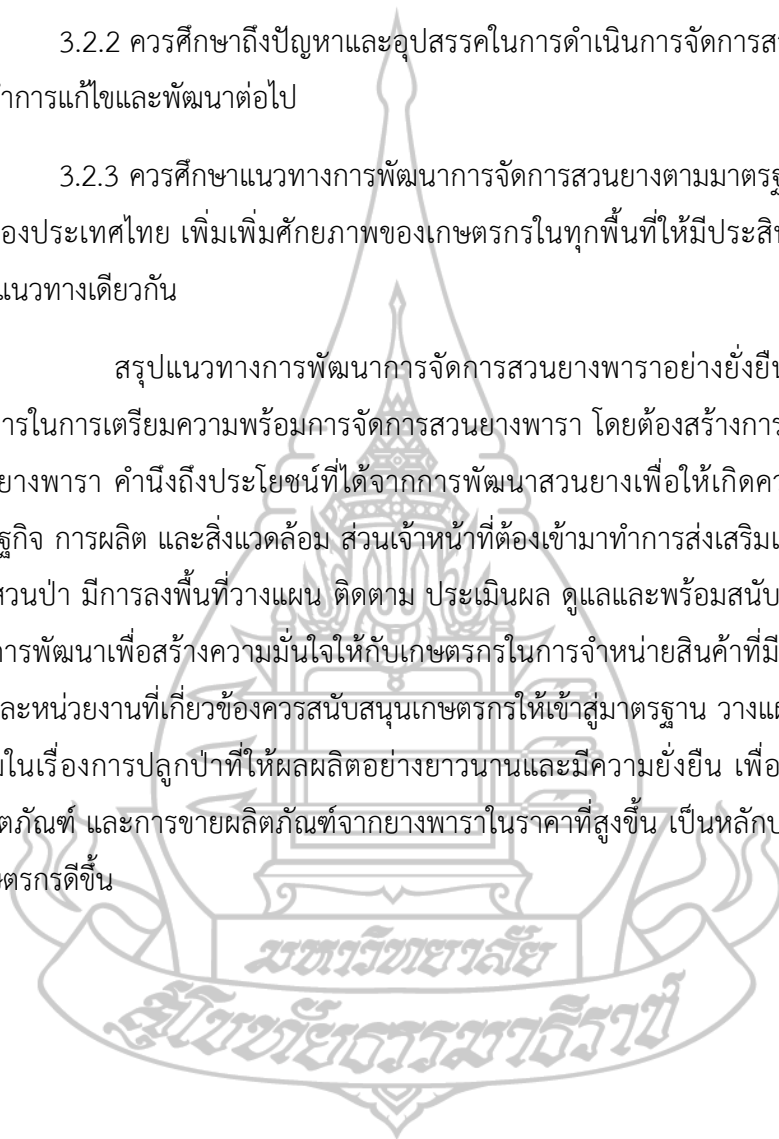
3.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

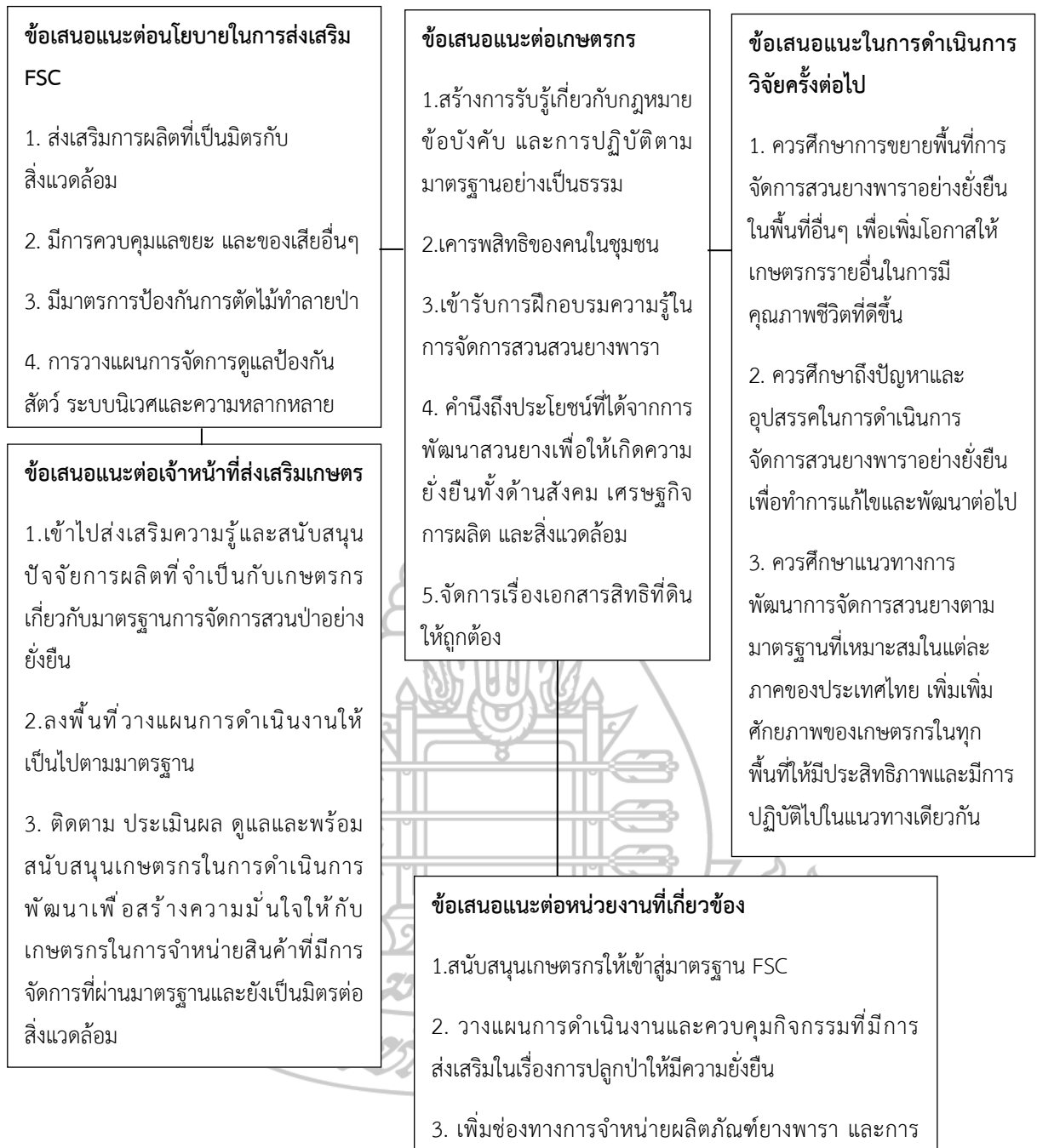
3.2.1 ควรศึกษาการขยายพื้นที่การจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรรายอื่นในการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3.2.2 ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน เพื่อทำการแก้ไขและพัฒนาต่อไป

3.2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางตามมาตรฐานที่เหมาะสมในแต่ละภาคของประเทศไทย เพิ่มเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในทุกพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและมีการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

สรุปแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน เกษตรกรต้องมีการเตรียมการในการเตรียมความพร้อมการจัดการสวนยางพารา โดยต้องสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนยางพารา คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการพัฒนาสวนยางเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การผลิต และสิ่งแวดล้อม ส่วนเจ้าหน้าที่ต้องเข้ามาทำการส่งเสริมเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการสวนป่า มีการลงพื้นที่วางแผน ติดตาม ประเมินผล ดูแลและพร้อมสนับสนุนเกษตรกรในการดำเนินการพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการจำหน่ายสินค้าที่มีการจัดการที่ผ่านมาตรฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนเกษตรกรให้เข้าสู่มาตรฐาน วางแผนการดำเนินงาน และส่งเสริมในเรื่องการปลูกป่าที่ให้ผลผลิตอย่างยาวนานและมีความยั่งยืน เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการขายผลิตภัณฑ์จากยางพาราในราคาที่สูงขึ้น เป็นหลักประกันให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น

ภาพที่ 5.1 สรุปแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาที่ดิน. (2564). แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก. เมื่อ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.opsmoac.go.th>
- กรมวิชาการเกษตร. (2564). ฐานข้อมูลพรรณพืชและเชื้อพันธุกรรมพืช. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.doaplant.doa.go.th>
- กรมอุตุนิยมวิทยา. (2566). ภูมิอากาศจังหวัดสงขลา. เมื่อ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.climate.tmd.go.th>
- การยางแห่งประเทศไทย. (2559). คู่มือเกษตรกรสมาชิกกลุ่มจัดการสวนยางพารา (FSC). เมื่อ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.km.raot.co.th>
- การยางแห่งประเทศไทย. (2560). การรีดยาง. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.km.raot.co.th>
- การยางแห่งประเทศไทย. (2560). การปลูกสร้างสวนยางที่มีประสิทธิภาพ. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก. <https://www.raot.co.th> ewt_dl_link.
- การยางแห่งประเทศไทย. (2562). นโยบายการทำสวนยางตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนของสวนยางการยางแห่งประเทศไทย. เมื่อ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.rubber.oie.go.th>
- การประชาสัมพันธ์ภูมิภาค สาขานาทวี. (2562). กปภ. สาขานาทวี เข้าร่วมกิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำในโครงการจิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.ethics.pwa.co.th>.
- ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร และคณะ. (2564). การพัฒนาที่ยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลก. วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2564. 77-93
- ชานน แก้วหนู. (2567, 22 กุมภาพันธ์). ผู้ใหญ่บ้านบ้านปลายรำ (บทสัมภาษณ์).
- ณฤทธิ์ คชรัตน์. (2559). ศึกษาการเข้ากันได้ของต้นตอยางพาราที่ทนทานต่อโรครากขาวกับพันธุ์ RRIM 600. (รายงานการวิจัย) สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

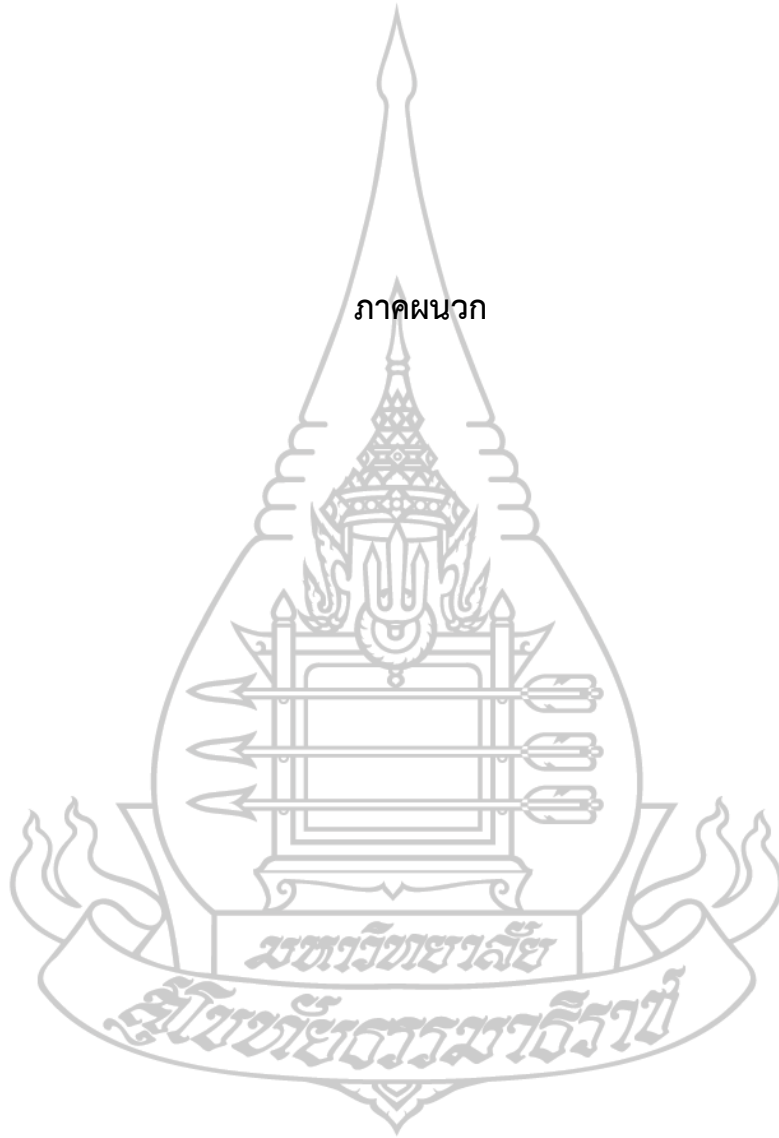
- นิคม แหลมสัก. (2560). โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนตามแนวทางมาตรฐาน FSC. เมื่อ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.thai-explore.net>
- นิติพล มากมูล, ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล, สุรพล เศรษฐบุตร, ธนะชัย พันธุ์เกษมสุข. (2563). ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอต๋อยหลวง จังหวัดเชียงราย. *วารสารแก่นเกษตร ฉบับพิเศษ 1(2563)*. 599-606.
- บัญชา สมบูรณ์สุข, ไชยยะ คงมณี, ปาริฉัตร รุ่งเรืองณัฐกุล. (2561). แบบจำลองการผลิตยางพาราเพื่อการดำรงชีพภายใต้ระบบการทำฟาร์มสวนยางพาราขนาดเล็กร่วมกับการทำกิจกรรมทางการเกษตรอื่นในภาคใต้ฝั่งตะวันตก (จังหวัดระนอง กระบี่ พังงา และภูเก็ต). (รายงานการวิจัย) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บรรพต วิรุณราช. (2557). ศักยภาพการทำสวนยางพาราของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 31(2). 35-63.
- บานชื่น นักการเรือน และเพ็ญศรี บางบอน. (2559). การพัฒนาที่ยั่งยืน. *สิทธิประโยชน์*. 17(2) 64-69.
- พรรณี ตั้งใจสถาปัตยกรรม. (2560). การพัฒนาสวนยางให้ได้รับมาตรฐาน FSC. เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก www.phetchabunradio.net
- พงศา ชูแถม. (2560). สวนยางพาราถูกต้องตามหลักการสวนป่าทุกประการสามารถพัฒนาเป็นป่าได้. เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.yangpalm.com>
- พิศมัย จันทูมา. (2564). GAP และ FSC มาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้องกับสวนยางพารา. *วารสารยางพารา ฉบับอิเล็กทรอนิกส์* 45. 24-39.
- ภัทรพงศ์ วงศ์สุวรรณ และคณะ. (2564). ความยั่งยืนของเกษตรกรชาวสวนยางในประเทศไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*. 35(3). 174-193.
- มณฑล จำเริญพุกฤษ. (2558). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการป่าทดแทนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานชุมชนอย่างยั่งยืน. (บทความวิจัย) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- มะลิวัลย์ ธรรมแสง. (2558). การพัฒนาศักยภาพมนุษย์:แนวคิดเชิงจิตวิทยา. เมื่อ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.deafthai.org/wp-content/uploads/2018>
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย: มายาคติในการใช้สูตรของทาโรยา มาเน และเครทซี-มอร์แกน. *วารสารสหวิชาการวิจัย*. 8(1).11-28.
- วิทยา พรหมมี. (2564). การสร้างสวนยางตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่สวนยางยั่งยืน. *วารสารยางพาราฉบับอิเล็กทรอนิกส์ 44* มกราคม-มีนาคม 2564. หน้า2-10
- การยางแห่งประเทศไทย. (2564). แผนการบริหารจัดการจัดการสวนยางอย่างยั่งยืน. เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.raot.co.th/download/FSC>
- สุรศักดิ์ ตาดทอง. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการจัดการสวนยางที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนตามมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*. 40 (1). 196-209.
- สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ. (2562). นักวิจัยเตือน “ยางพาราไทย” เจอวิกฤตซ้ำหากจีนใช้มาตรฐาน FSC. เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.mgsonline.com>
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. (2560). หลักปฏิบัติโครงการปลูกยางพาราในที่แห่งใหม่ระยะที่ 3 พ.ศ. 2553-2555. เมื่อ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.km.raot.co.th/km-knowledge/detail/153>
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. (2560). ระบบการตลาดยางพารา. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.rakbankerd.com>
- สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 สงขลา. (2566). โครงการฝึกอบรมเครือข่ายความร่วมมือในการควบคุมไฟป่าบ้านปลายร่า. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.forest.go.th>.
- สำนักงานตลาดกลางยางพารา. (2567). ราคากลางเปิดตลาดน้ำยางสด. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.raot.co.th>
- สำนักงานที่ปรึกษาเกษตรต่างประเทศ. (2564). ระบบรับรองมาตรฐานความยั่งยืนของไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้. *วารสารสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำสหภาพยุโรป*. 10. 1-3.

- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2563). โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำ 22 ลุ่มน้ำ. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.rbmd.onwr.go.th>
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2565). ข้อมูลพื้นฐานสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด สงขลา : ยางพารา. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.opsmoac.go.th>
- สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. (2564). พช. นาทวี เตรียมพื้นที่และวัดระดับดิน เตรียมชุด โคนง นา บ้านปลายรำ ต.นาทวี. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.district.cdd.go.th>
- สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. (2563). ส่งเสริมการทำเครื่องแกงให้กับกลุ่มสตรี/แม่บ้าน/ผู้สูงอายุในหมู่บ้านปลายรำ ต.นาทวี อ.นาทวี จ.สงขลา. เมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.district.cdd.go.th>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2563. เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.oae.go.th/view>
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5. (2564). มาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน. เมื่อ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.forest.go.th>
- สายเพชร อักโข และคณะ. (2560). การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรทำขุนแผน ตำบลอ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารบริหารศาสตร์*. 6 (12). 56-76.
- องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้. (2560). นโยบายการบริหารจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน. เมื่อ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.oic.go.th/general/>
- องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้. (2563). แผนการดำเนินงานและแผนการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน. เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2566. สืบค้นจาก <http://www.fio.co.th/fio/stfs/2562>
- อัทธ์ พิศาลวานิช. (2559). การศึกษาเปรียบเทียบห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมยางพาราของไทยกับ มาเลเซียและอินโดนีเซีย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 36 (1). 111-128.
- อภิชาติ ชนประชา. (2560). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรที่ปลูกยางพารา. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*. ปีที่ 10 ฉบับพิเศษ กรกฎาคม – ตุลาคม 2560. 121-132.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ กยท. อำเภอนาทวี

ที่ อว 0602.23/3126

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

7 ตุลาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทย

เรียน ผู้ว่าการการยางแห่งประเทศไทย สาขานาทวี

เนื่องด้วย นางสาวสุภาวดี เกศสุวรรณ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ กำลังศึกษาระดับปริญญาโท โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สัจจา บรรจงศิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราที่ยั่งยืนตามแนวทาง FSC ของเกษตรกร จังหวัดสงขลา

ในการนี้ สาขาวิชา เห็นว่าหน่วยงานของท่านเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในศึกษาและสำรวจข้อมูลของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพาราเป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้จัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทยในการใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ โดยที่นักศึกษาจะเป็นผู้ประสานงานด้วยตัวเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

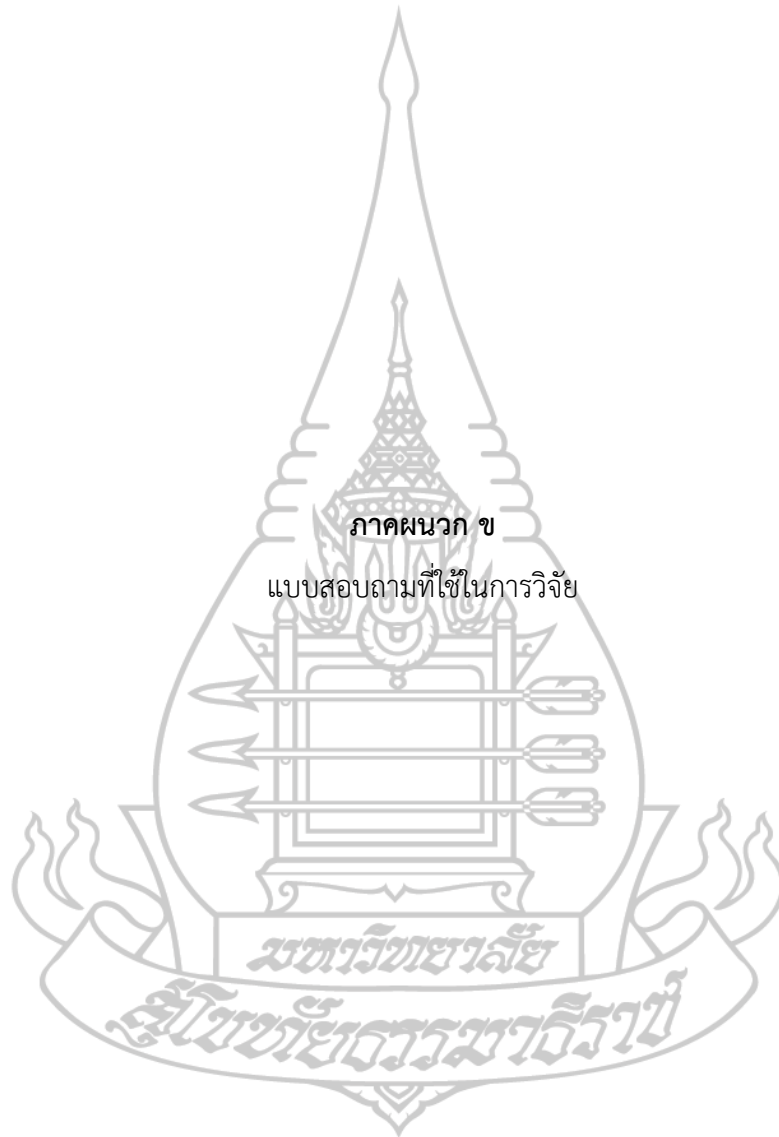
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต เวชกิจ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

โทร. 0 2504 8046

โทรสาร 0 2503 3587

มือถือ 065 024 2773 สุภาวดี เกศสุวรรณ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับแบบสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนของเกษตรกร อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และวิธีการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ประเมินศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพารา

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และวิธีการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ..... ปี
3. สถานภาพสมรส โสด สมรส หย่าร้าง หม้าย
4. ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่นๆ (ระบุ).....
5. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่านคือ
  - ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
  - มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปริญญาตรี
  - ปริญญาโท ปริญญาเอก
6. อาชีพหลัก
  - ทำสวนยางพารา ทำการเกษตรอื่นๆ (ระบุ).....
  - รับจ้างทั่วไป ธุรกิจส่วนตัว (ระบุ).....
  - รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
  - ลูกจ้างชั่วคราวหน่วยงานราชการ
7. ท่านมีอาชีพเสริมหรือไม่
  - ไม่มี มี (ระบุ).....

8. ท่านมีประสบการณ์ในการทำสวนยาง ..... ปี
9. ท่านมีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด ..... คน
- 9.1 จำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงาน.....คน   9.2 จำนวนสมาชิกที่กำลังศึกษา.....คน
10. รายได้ของตนเองจากภาคการเกษตรต่อปี (ประมาณ)
- น้อยกว่า 200,000 บาท   200,001-400,000 บาท
- 400,001-600,000 บาท   600,001-800,000 บาท
- 800,001-1,000,000 บาท   มากกว่า 1,000,000 บาท
11. ท่านถือครองที่ดินโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ซื้อที่ดินด้วยตนเอง   เช่าที่ดิน   รับโอนกรรมสิทธิ์
- ได้รับจัดสรรจากรัฐ   จำจองที่ดินสาธารณะ/ป่าสงวน
- ถือครองที่ดินทับซ้อน (รัฐประกาศทับที่ภายหลัง)   อื่นๆ (ระบุ).....
12. เอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดินของท่าน
- โฉนดที่ดิน   นส.3ก   นส.3
- สค.1   ภบท.5,6   อื่นๆ (ระบุ).....

การจัดการสวนยางพารา

13. สภาพพื้นที่
- พื้นที่ราบ   พื้นที่เชิงเขา   อื่นๆ (ระบุ).....
14. ขนาดพื้นที่.....ไร่
15. พันธุ์ยางพารา
- 15.1.....
- 15.2.....
- 15.3.....
16. ระยะปลูกยางพารา.....เมตร
17. จำนวนต้นยาง.....ต้น/ไร่
18. อายุยางที่เริ่มกรีดยาง.....ปี
19. อายุยางในปัจจุบัน .....ปี
20. ได้รับการสงเคราะห์จาก สกย.
- พันธุ์   ต้นทุน   ความรู้   อื่นๆ (ระบุ).....

21. ปุ๋ยเคมี

21.1 ชนิดของปุ๋ย .....

21.2 อัตราการใช้.....กิโลกรัม/ครั้ง

21.3 อายุขงที่ใส่.....ปี

21.4 วิธีการใส่.....

22. ปุ๋ยอินทรีย์

22.1 ชนิดของปุ๋ย .....

22.2 อัตราการใช้.....กิโลกรัม/ครั้ง

22.3 อายุขงที่ใส่.....ปี

22.4 วิธีการใส่.....

23. การกำจัดโรค ศัตรูพืช และวัชพืช

23.1 โรค

(1) โรคที่พบ .....

วิธีการกำจัด

 ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

 ไม่ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

(2) โรคที่พบ .....

วิธีการกำจัด

 ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

ไม่ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

(3) โรคที่พบ .....

วิธีการกำจัด

ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

ไม่ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

23.2 ศัตรูพืช

(1) ศัตรูพืชที่พบ .....

วิธีการกำจัด

ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

ไม่ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

(2)ศัตรูพืชที่พบ .....

วิธีการกำจัด

ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

ไม่ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

(3)ศัตรูพืชที่พบ .....

วิธีการกำจัด

ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

ไม่ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

23.3 วัชพืช

(1)วัชพืชที่พบ .....

วิธีการกำจัด

ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

ไม่ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

(2) วัชพืชที่พบ .....

วิธีการกำจัด

ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

ไม่ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

(3) วัชพืชที่พบ .....

วิธีการกำจัด

ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

ไม่ใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้.....

อัตราการใช้.....

ช่วงอายุที่ใช้.....ปี

วิธีใช้.....

24. การให้น้ำ

24.1 ไม่มีการให้น้ำ

24.2 มีการให้น้ำ ให้มีอายุ.....ปี

24.2.1 ปริมาณน้ำที่ให้ประมาณ.....ลิตรต่อ.....วัน/สัปดาห์

24.2.2 ช่วงเวลาให้น้ำ

เช้า   สาย   บ่าย   เย็น

24.2.3 วิธีการให้น้ำ.....

25. วิธีการกรีด.....

26. ความถี่การกรีด.....ครั้ง/เดือน

27. ผลผลิตที่จำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

น้ำยาง   ขางแผ่น   ขางก้อน   อื่นๆ (ระบุ).....

28. ราคาผลผลิตที่จำหน่าย.....บาท/กิโลกรัม

29. แหล่งจำหน่ายผลผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

โรงงานรับซื้อยาง   พ่อค้าคนกลาง   อื่นๆ (ระบุ).....

30. ท่านคิดว่าอนาคตข้างหน้าท่านจะวางแผนการผลิตยางอย่างไร

ขยายพื้นที่การผลิต   ลดพื้นที่การผลิต

ไม่เปลี่ยนแปลง   อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสวนยางพารา

ประเมินความรู้ของเกษตรกร

1. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง มี/ถูก หรือ ไม่มี/ผิด หรือ ไม่แน่ใจ ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน เกี่ยวกับหลักการตามมาตรฐาน FSC

ประเด็นด้านความรู้	มี/ถูก	ไม่มี/ผิด	ไม่แน่ใจ
หลักการข้อที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักต่างๆของ FSC			
1.1 ท่านมีความรู้เรื่องการรับรองมาตรฐาน FSC			
1.2 หลักการของ FSC ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกฎหมายในแง่ข้อบังคับ			
1.3 เมื่อเข้ามาตราฐาน FSC แล้ว เสียภาษีที่ดินให้ทางราชการเพียงครั้งเดียว			
1.4 ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ การคุ้มครองแรงงาน ความปลอดภัย และความหลากหลายทางชีวภาพ			
1.5 หลักการ FSC ไม่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ			
หลักการข้อที่ 2 สิทธิในการถือครอง การใช้ประโยชน์จากที่ดินและความรับผิดชอบ			
1.6 หลักฐานที่ดินที่ขอรับรองถูกต้องตามกฎหมาย ไม่อยู่ในเขตป่าสงวนหรือหวือ สปก.			
1.7 หลักการ FSC มีกระบวนการแก้ไขข้อขัดแย้งจากการเรียกร้องสิทธิการถือครองที่ดิน และการใช้ประโยชน์			
1.8 หลักการ FSC จำเป็นต้องมีเอกสารขอใช้ประโยชน์จากที่ดินตามกฎหมาย			
1.9 ที่ดินต้องไม่ใช่พื้นที่ที่เปลี่ยนสภาพจากพื้นที่ป่าธรรมชาติหลังปี พ.ศ 2537			
หลักการข้อที่ 3 การยอมรับ และเคารพสิทธิของชนพื้นเมือง			
1.10 หลักการ FSC ยอมรับและให้ความคุ้มครองชนพื้นเมือง			
1.11 ชนพื้นเมืองไม่มีสิทธิในการใช้ที่ดิน พื้นที่ป่าในแนวเขตของตนเอง			
1.12 ชนพื้นเมืองต้องได้รับการชดเชยจากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่			
1.14 หลักการ FSC ไม่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชนพื้นเมือง			

หลักการข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ต่างๆกับชุมชน			
1.15 สามารถจ้างแรงงานนอกพื้นที่ในการดูแลสวนยางได้			
1.16 การจ้างแรงงานขึ้นอยู่กับค่าแรงขั้นต่ำผู้จ้างสามารถกำหนดเองได้			
1.17 มีการดูแลความปลอดภัยของแรงงานอย่างสม่ำเสมอ			
1.18 มีการช่วยเหลือ/ตอบแทน ชุมชนและสังคม			
1.19 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนและสังคม			
หลักการข้อที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าไม้			
1.20 ใช้ประโยชน์จากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด			
1.21 สามารถใช้งบประมาณในการลงทุนได้อย่างไม่จำกัด			
1.22 ผลผลิตจากไม้นำมาใช้แปรรูปได้เพียงรูปแบบเดียว			
1.23 ต้องมีส่วนงานย่อยที่มีการอนุรักษ์ต้นไม้ และพื้นที่ต้นน้ำ			
หลักการข้อที่ 6 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม			
1.24 มีมาตรการป้องกันระงับและควบคุมความหลากหลายทางชีวภาพ			
1.25 มีการแปรสภาพของพื้นที่สวนป่า			
1.26 พืชพันธุ์ที่ปนเปื้อนเป็นสารเคมีร่วมกับพันธุ์อื่นๆ			
หลักการข้อที่ 7 กำหนดหลักการจัดการเป็นสายหลักหม้ออักษร			
1.27 ต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระยะยาว			
1.28 วิธีการปฏิบัติงานขึ้นกับความเหมาะสมไม่จำเป็นต้องมีแผนที่ชัดเจน			
1.29 ข้อมูลการจัดการเป็นความลับห้ามเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนรับทราบ			
1.30 ใช้แผนงานตามข้อมูลเดิมในการปฏิบัติงาน			
หลักการข้อที่ 8 การตรวจตรากำกับดูแล และประเมินผล			
1.31 มีการบันทึกข้อมูลการผลิตและผลผลิตทางการเกษตรอย่างสม่ำเสมอ			
1.32 การติดตามประเมินผลการจัดการพื้นที่สวนป่าไม่ต้องมีแผนดำเนินการได้ตามความสะดวก			
1.33 มีเอกสารกำกับและรับรองแหล่งที่มาของสินค้าจากสวนป่า			
1.34 ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนได้รับทราบได้			
หลักการข้อที่ 9 การฟื้นฟูป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง			
1.35 อนุรักษ์ต้นน้ำลำธารแหล่งอาหารของชุมชน			

1.36 มีการปกป้องพื้นที่ให้เฉพาะกลุ่มคนในชุมชนสามารถล่าสัตว์ได้			
1.37 มีการประเมินพื้นที่การคุ้มครองรักษาอย่างต่อเนื่อง			
1.38 มีการตรวจตรากำกับดูแลแผนการจัดการป่าไม้รายปี			
หลักการข้อที่ 10 การวางแผนจัดการพื้นที่			
1.39 ไม่จำเป็นต้องมีการวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่องทำตามหน่วยงาน			
1.40 มาตรฐาน FSC ต้องมีการกำหนดการวางแผนการจัดการพื้นที่			
1.41 หลักการ FSC ไม่จำเป็นต้องมีระบบแผนการดูแลพื้นที่อย่างชัดเจน			
1.42 หลักการ FSC กำหนดให้มีการใช้ชนิดพันธุ์ที่หลากหลาย			
1.43 สามารถวิเคราะห์ตนเอง/สถานการณ์/ตลาด เองได้			

ประเมินศักยภาพในสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติ

1. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง มี/ปฏิบัติ หรือ ไม่มี/ไม่ปฏิบัติ หรือ ไม่แน่ใจ ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ประเด็นการพัฒนาศักยภาพ	มี/ปฏิบัติ	ไม่มี/ไม่ปฏิบัติ	ไม่แน่ใจ
หลักการข้อที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างกฎหมายกับหลักต่างๆของ FSC			
1.1 เกษตรกรเสียดายที่ดินให้ทางราชการเพียงครั้งเดียว			
1.2 เกษตรกรมีการป้องกันระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ			
1.3 เกษตรกรสามารถจัดการสวนยางตามมาตรฐาน FSC โดยมีข้อมูลพื้นที่ระยะยาวได้			
หลักการข้อที่ 2 สิทธิในการถือครอง การใช้ประโยชน์จากที่ดินและความรำคาญ			
1.4 เกษตรกรมีโฉนดที่ดินถูกต้อง โดยไม่อยู่ในเขตป่าสงวน			
1.5 ที่ดินของเกษตรกรเป็นที่ดินที่เปลี่ยนสภาพจากป่าธรรมชาติก่อนปี พ.ศ 2537			
1.6 เกษตรกรไม่จำเป็นต้องมีเอกสารอนุญาตในการใช้ที่ดินสาธารณะ			
หลักการข้อที่ 3 การยอมรับ และเคารพสิทธิของชนพื้นเมือง			
1.7 เกษตรกรมีการยอมรับกลุ่มชนพื้นเมือง			
1.8 เกษตรกรมีการบุกรุก และ ขั้บไล่นพื้นที่เมืองที่อาศัยอยู่ในพื้นที่			
หลักการข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ต่างๆกับชุมชน			
1.9 เกษตรกรเน้นการจ้างงานคนนอกพื้นที่			

1.10 การจ้างงานต้องคำนึงถึงสิทธิและเงื่อนไขการจ้างงานอย่างเป็นธรรม			
1.11 การทำงานต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของพนักงานและครอบครัว			
1.12 มีการสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้			
1.13 มีการให้ความรู้แก่ชุมชน ในการคุ้มครองป่าไม้ขั้นต้น			
หลักการข้อที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าไม้			
1.14 เกษตรกรมีการใช้ผลผลิตจากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด			
1.15 เกษตรกรไม่คำนึงถึงงบประมาณในการลงทุน			
1.16 เกษตรกรมีการทำฝายชะลอน้ำ เพื่ออนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธาร			
หลักการข้อที่ 6 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม			
1.17 เกษตรกรมีมาตรการป้องกันการบุกรุก ทำลายระบบนิเวศอย่างชัดเจน			
1.18 เกษตรกรมีการใช้สารเคมีอย่างถูกวิธี			
1.19 เกษตรกรกำจัดภาชนะบรรจุสารเคมีร่วมกับขยะอื่นๆ			
หลักการข้อที่ 7 กำหนดหลักการจัดการเป็นลายลักษณ์อักษร			
1.20 เกษตรกรไม่มีการนำองค์ความรู้ใหม่เข้ามาปฏิบัติ			
1.21 เกษตรกรมีแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน			
1.22 เกษตรกรวางแผนเป้าหมายในการปฏิบัติงานระยะสั้น			
หลักการข้อที่ 8 การตรวจตรากำกับดูแล และประเมินผล			
1.23 ไม่มีการดูแลพื้นที่ป่าไม้ในชุมชน			
1.24 ผลิตภัณฑ์ไม้จากพื้นที่ป่าไม้ต้องมีเอกสารรับรองแหล่งที่มา			
1.25 ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลในการดูแลพื้นที่ป่าไม้ให้บุคคลอื่นทราบได้			
1.26 เกษตรกรมีการบันทึกข้อมูลการผลิตและผลผลิต			
หลักการข้อที่ 9 การฟื้นฟูป่าไม้ที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง			
1.27 คนในชุมชนมีการล่าสัตว์ในพื้นที่ตนเอง			
1.28 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในงานสวนป่าอย่างเหมาะสม			
1.29 ต้องใช้ประโยชน์จากสวนป่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด			
หลักการข้อที่ 10 การวางแผนจัดการพื้นที่			
1.30 เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่อง			
1.31 เกษตรกรปลูกพืชทุกชนิดตามความต้องการของตน			
1.32 ไม่กำหนดแนวเขตในการอนุรักษ์พื้นที่สวนป่า			

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืน

1. การวิเคราะห์ SWOT Analysis ของเกษตรกรในการพัฒนาการจัดการสวนยางพาราให้เกิดความยั่งยืน

จุดแข็ง (Strengths :S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
โอกาส (Opportunities : O)	อุปสรรค (Threats : T)

2. เกษตรกรมีวิธีการจัดการอย่างไรเพื่อให้ผ่านมาตรฐาน FSC

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดการอย่างไรเพื่อให้เกษตรกรผ่านมาตรฐาน FSC

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุภาวดี เกศสุวรรณ
วัน เดือน ปี เกิด	10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539
สถานที่เกิด	อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สัตวศาสตร์) มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ปี 2562
สถานที่ทำงาน	สวนตาคาน
ตำแหน่ง	เกษตรกร

